

ਦੇ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਸੱਤਵੀਂ ਤੁਰੀ

ਅਧਿਆਇ 10 ਵਿੱਚ ਅਰੰਭ ਹੋਏ ਛੇਵੀਂ ਅਤੇ ਸੱਤਵੀਂ ਤੁਰੀ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਅੰਤਰਾਲ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ 11 ਸਮਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਤਰਾਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕਲੀਸਿਯਾ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਐੱਖੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ: (1) ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ (10:1-11); (2) ਉਸ ਵਚਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ (11:1, 2); ਅਤੇ (3) ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਵਚਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਓ (11:3-13)। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਅੰਤ ਸੱਤਵੀਂ ਤੁਰੀ ਦੇ ਵਜਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (11:14-18)।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11 “ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਐੱਖੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਐੱਖਾ ਅਧਿਆਇ ਹੈ।”¹ ਲਿਓਨ ਮੋਰਿਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਐੱਖੀ ਹੈ।”² ਬ੍ਰੂਸ ਮੈਟਜ਼ਗਰ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ “ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”³ ਮਾਰਟਿਨ ਕਿੱਡਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਧਿਆਇ “ਸੰਪੂਰਨ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਐੱਖਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਧਿਆਇ ਹੈ।”⁴ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ “ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ” ਅਧਿਆਇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ (1) ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਸੰਪੂਰਨ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ (2) ਸੰਪੂਰਨ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕੁੰਜੀ 11:15 ਆਇਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਰਹੱਸਮਈ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਗੱਲ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ ਐੱਨਾ ਐੱਖਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਜੀਬੇ-ਗਰੀਬ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ। “ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕਾਲਪਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ।”⁵ ਇਹ “ਕਾਲਪਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ” ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਅਪਰੇਚਸ ਆਫ ਇੰਟਰਪ੍ਰਟੇਸ਼ਨ)। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ’ਤੇ ਉਲਝਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਕਮੈਂਟੀਆਂ ਅਸਲ ਯਹੂਦੀਆਂ, ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਹੈਕਲ, ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਨਗਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਸਮੋਕਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਐਨੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਲਝਣਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਅਧਿਆਏ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੁਚੱਜਾ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪਾਠ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਦੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਹੈਕਲ ਦੀ ਮਿਣਤੀ (11:1, 2)

'ਤਾਂ ਡੰਡੇ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਕਾਨਾ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਬਚਨ ਹੋਇਆ ਭਈ ਉੱਠ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਗਵੇਦੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਉੱਥੇ ਭਜਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਮਿਣ ਲੈ।^੨ ਅਤੇ ਓਸ ਵਿਹੜੇ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਹੈਕਲੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਛੱਡ ਲੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਣ ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਉਹ ਪਰਾਈਆਂ ਕੋਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਓਹ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਬਤਾਲੀਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੀਕ ਲਤਾੜਨਗੀਆਂ।

ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਪੇਥੀ ਲੈਣ ਅਤੇ ਖਾਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (10:8-11)। ਜਦ ਉਹ ਅਜੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ।

ਆਇਤ 1. ਤਾਂ ਡੰਡੇ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਕਾਨਾ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੂਲ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਕਾਨਾ ਸ਼ਬਦ κάλαμος (*ਕਾਲਾਮੋਸ*) ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕਾਨਾ" (KJV)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਤਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਲੂਕਾ 7:24); ਪਰ ਜਿਸ ਕਾਨੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਲਚੀਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11:1 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਹ **ਡੰਡੇ ਵਰਗਾ** ਸਖਤ ਸੀ। ਯਰਦਨ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਬੈਤ ਵਰਗੇ ਉੱਚੇ-ਲੰਮੇ ਕਾਨੇ ਉੱਗਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦਸ ਫੁਟ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਹੀ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇ। ਇਸ ਡੰਡੇ ਵਰਗੇ ਕਾਨੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੇ ਮਿਣਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੇ ਨਾਲ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਛੇ ਹੱਥ ਅਰਥਾਤ ਲਗਭਗ ਨੌਂ ਜਾਂ ਦਸ ਫੁਟ ਸੀ (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 40:5)।

ਫਿਰ, **ਇਹ ਬਚਨ ਹੋਇਆ** ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ – ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਉਹੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਕਾਸ਼ੋਂ ਆਈ ਸੀ (10:4) ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤ 1 ਵਿਚਲੇ "ਇਹ ਬਚਨ ਹੋਇਆ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਇਤ 3 ਵਿੱਚ ਨਿੱਜਵਾਚਕ ਪੜਨਾਉਂ "ਆਪਣਿਆਂ" ("ਮੈਂ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ") ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ *ਪਰਮੇਸੁਰ* ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। KJV ਆਖਦਾ ਹੈ "ਅਤੇ ਸੁਰਗ ਦੂਤ ਨੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਆਖਿਆ," ਪਰ ਮੂਲ ਹਸਤਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਹਾਂ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਹ "ਬਲੀ ਦੂਤ" ਸੀ (10:1) ਜਿਹੜਾ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਰਸੂਲ ਦੇ ਲਈ "ਇਹ ਬਚਨ ਹੋਇਆ" ਸੀ: **ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਗਵੇਦੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਉੱਥੇ ਭਜਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਮਿਣ ਲੈ। ਮੁੱਢਲਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਮਿਣ ਲੈ ਸ਼ਬਦਾਂ**

ਵਿੱਚ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੀਏ, ਆਓ ਇਹ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਮਿਣਤੀ ਕਿਸ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ।

ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਚੀਜ਼ ਸੀ ਹੈਕਲ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਡੋਮਿਸ਼ਿਅਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਆਇ 11 ਦਾ ਰੂਪਕ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚਲੀ ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੀ ਹੈਕਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਮੀ ਫੌਜ ਨੇ 70 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੀ ਹੈਕਲ ਉਹ ਹੈਕਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯੂਹੰਨਾ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਹੈਕਲ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨਕਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। 11:1, 2 ਦਾ ਰੂਪਕ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਵਿਹੜਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਾਕ ਕਿ ਉਸ ਵਿਹੜੇ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ . . . ਪਰਾਈਆਂ ਕੋਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੀ ਹੈਕਲ ਵਿਚਲੇ ਪਰਾਈਆਂ ਕੋਮਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੇ, ਕਿ ਇਹ ਰੂਪਕ ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੀ ਹੈਕਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਕੁਝ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤਾਂ 1 ਅਤੇ 2 ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ੇਲੋਤੇਸੀ "ਨਬੀ" ਦੁਆਰਾ ਰੋਮ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ — ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੀ. ਬੀ. ਕੇਅਰਡ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ "ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਅਸੰਭਵ, ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"⁶

ਜਿਸ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ "ਹੈਕਲ" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ *ναός* (ਨਾਓਸ) ਹੈ, ਜੋ ਹੈਕਲ ਦੇ ਆਮ ਪਰਿਸਰ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਵਿਹੜੇ ਅਤੇ ਦਲਾਨਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਹੈਕਲ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੇਵਲ ਜਾਜਕ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 23:35; 27:51)। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈਕਲ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਪਰਿਸਰ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *ἱερόν* (ਹੋਇਰੋਨ) ਹੈ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 4:5; ਯੂਹੰਨਾ 2:14)।

ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਜਗਵੇਦੀ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਦਰਸ਼ਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਜਗਵੇਦੀ ਬਲੀਦਾਨ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜਗਵੇਦੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਨਾਓਸ ਦੇ ਇੱਕਦਮ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਯੂਪ ਯੁਖਾਉਣ ਵਾਲੀ ਛੋਟੀ ਵੇਦੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਨਾਓਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਦੋਹਾਂ ਜਗਵੇਦੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪਕ ਅਕਸਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਅਦਲੇ-ਬਦਲੇ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (6:9; 8:3 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ), ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਜਗਵੇਦੀ ਦੀ ਸਟੀਕ ਪਛਾਣ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਪਰ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਗਵੇਦੀ ਯੂਪ ਯੁਖਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜਗਵੇਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਜੋ ਇਸ ਜਗਵੇਦੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਰਾਧਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੈਕਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਦ ਯੂਪ ਯੁਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਤੀਜਾ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜੇ ਉੱਥੇ ਭਜਨ

ਕਰਦੇ ਹਨ। “ਜਿਹੜੇ ਉੱਥੇ ਭਜਨ ਕਰਦੇ ਹਨ” ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਾਜਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇ ਬਲੀਦਾਨ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਧੂਪ ਧੁਖਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਯਹੂਦੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕਿਉਂਜੋ ਇੱਥੇ ਨਾਓਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਾਜਕ ਦੇ ਰੂਪਕ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਧੇਰੇ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਮਸੀਹੀ “ਜਾਜਕ” ਹਨ (1 ਪਤਰਸ 2:5, 9; ਪਰਕਾਸ਼ 1:6; 5:10)।

ਆਇਤ 2. ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਉਸ ਅਵਾਜ਼ ਨੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਅਤੇ ਓਸ ਵਿਹੜੇ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਹੈਕਲੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਛੱਡ ਲੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਣ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਉਹ ਪਰਾਈਆਂ ਕੋਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਓਹ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਬਤਾਲੀਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੀਕ ਲਤਾੜਨਗੀਆਂ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਹੜਾ ਹੈਕਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਜਿਹੜਾ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਪਰਾਈਆਂ ਕੋਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇੱਥੇ “ਕੋਮਾਂ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ἔθνος (ਏਥਨੋਸ) ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ “ਪਰਾਈਆਂ ਕੋਮਾਂ” ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ (KJV), ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜੀ ਦਾ “ethnic” ਸ਼ਬਦ ਆਇਆ ਹੈ। NASB ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ “Gentiles” ਕਰਦੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 4:15; ਰਸੂਲਾਂ 11:1)। “ਪਰਾਈਆਂ ਕੋਮਾਂ” ਇੱਕ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ (ਵੇਖੋ 11:18) ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹੋ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਹੜੇ ਦਾ ਰੂਪਕ ਹੈਕਲੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੀ ਹੈਕਲ ਵਿਚਲੇ ਪਰਾਈਆਂ ਕੋਮਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੀ ਹੈਕਲ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਪਰਾਈਆਂ ਕੋਮਾਂ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਹੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਗੈਰਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ। ਪਰਾਈਆਂ ਕੋਮਾਂ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੇ ਅਰੰਭਕ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਥਾਂ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 2:13-16; ਰਸੂਲਾਂ 3:3, 12; 5:12)। ਇਸ ਵਿਹੜੇ ਅਤੇ ਹੈਕਲ ਦੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪਰਿਸਰ ਵਿਚਕਾਰ ਚਿਤਾਉਣੀਆਂ ਲਿਖ ਕੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਗੈਰਯਹੂਦੀ ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਾਹਾਂ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਨਤੀਜੇ ਭੋਗਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਅਵਾਜ਼ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ (ਪਰਾਈਆਂ ਕੋਮਾਂ) ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਨੂੰ . . . ਲਤਾੜਨਗੀਆਂ। ਆਇਤ 2 ਵਿੱਚ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਇਦ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨਗਰ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੀ ਹੈਕਲ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਦੇ ਵਾਰੀ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨੂੰ “ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ” ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਮੱਤੀ 4:5; 27:53) – ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੇ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਧਰਮੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਸ ਨਗਰ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤ 2 ਵਿਚਲੀ “ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ” ਅਤੇ ਆਇਤ 8 ਵਿਚਲੀ “ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ” ਇੱਕੋ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਇਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ (ਆਇਤ 8 ਦੀਆਂ

ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਇਹ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰੁਕ ਕੇ ਪੁੱਛੀਏ, “ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11:1, 2 ਵਿਚਲੀ ਹੈਕਲ ਕੀ ਹੈ?” ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਨਗਰ ਵਿਚਲੀ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਹੈਕਲ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਜੀ. ਬੀ. ਕੇਅਰਡ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ “ਇਹ ਆਖਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸਭਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਵਸਤੂ ਹੈਕਲ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਹੈਕਲ ਅਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨਹੀਂ ਹਨ।”⁷ ਜੇ. ਡਬਲਿਉ. ਰੋਬਰਟਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਜਿਸ ਹੈਕਲ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪਾਤਮੁਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ।”⁸ ਰੋਬਰਟਸ ਨੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਇਤਾਂ 1, 2 ਵਿਚਲੀ ਹੈਕਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਤਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ “ਟਾਈਟਸ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ [ਭੌਤਿਕ] ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਗਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।”⁹

ਨਾ ਹੀ ਆਇਤਾਂ 1 ਅਤੇ 2 ਵਿਚਲੀ ਹੈਕਲ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਹੈਕਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ – ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਪ੍ਰੀਮਿਲੇਨਿਅਲਿਸਟ ਵਿਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਸ਼ਰਾ ਦੀਆਂ “ਨਿਰਬਲ ਅਤੇ ਨਿਕੰਮੀਆਂ ਮੂਲ ਗੱਲਾਂ” (ਗਲਾਤੀਆਂ 4:9) ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਘਿਰਣਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਅਦ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੈਕਲ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸਤਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਤਸੱਲੀ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇਗੀ?

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਸ਼ਾਇਦ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਹੈਕਲ ਢਾਹੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਧਿਆਇ 11 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚਲੀ ਹੈਕਲ ਇੱਕ ਆਤਮਿਕ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11 ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਹੈਕਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਨਗਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਅਸਲੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਹੈ। ਰੋਬਰਟ ਮਾਉਂਸ ਨੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਦਿੱਤੀ: “ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ, ਕਿ ਨਬੂਵਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਨਬੂਵਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕਤਾ ਇਤਹਾਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ੈਲੀ ਹੈ।”¹⁰

ਹੈਕਲ ਕਿਸ “ਆਤਮਕ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ” ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਐਲਫਰਡ ਪਲਮਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੈਕਲ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।”¹¹ ਜਿਮ ਮੈਕੀਗਨ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਕੇਵਲ ਇੱਕੋ ਹੈਕਲ ਸੀ! ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਕਲੀਸਿਯਾ।”¹²

ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ

ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਰਿੰਥੁਸ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਹੋ . . . ?” (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:16)। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਜੀਉਂਦੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਹਾਂ” (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:16)। 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3 ਅਤੇ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6 ਵਿਚਲੀ “ਹੈਕਲ” ਸਾਰੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੇ ਇਕੱਲੇ-ਇਕੱਲੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਜੋ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਮਿਲ ਕੇ ਦੇਹੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੋਚਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਇਕੱਲਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈਕਲ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਰੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਹੈਕਲ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਸੱਚੀਆਂ ਹਨ। ਅਫ਼ਸੁਸ ਦੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਚਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੰਡਲੀ “ਇੱਕ ਸੰਗ ਜੁੜ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿੱਚ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈਕਲ ਬਣਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ” (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:21)। ਪਤਰਸ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ: “ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਵੀ ਜੀਉਂਦੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਹੋ ਕੇ ਆਤਮਕ ਘਰ ਉੱਸਰਦੇ ਜਾਓ” (1 ਪਤਰਸ 2:5)।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿੱਡਲ ਨੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ, “ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਹੈਕਲ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਵਫਾਦਾਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੀਉਂਦੀ ਹੈਕਲ – ਇਹੋ ਹੈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ।”¹³ ਵਿਲੀਅਮ ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, “ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ’ ਸੱਚੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।”¹⁴ ਜੀ. ਆਰ. ਬੀਸਲੇ-ਮੁਰੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਹੈਕਲ “ਮਸੀਹ ਦੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।”¹⁵

ਇੱਥੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਹੈਕਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ 11:1, 2 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੀ; ਇਹ ਆਇਤਾਂ ਉਸ ਦਰਸ਼ਣ ਦਾ ਜਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਉੱਤੇ ਖਲੋਤੇ ਬਲੀ ਦੂਤ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚੋਂ ਛੋਟੀ ਪੋਥੀ ਲਈ ਸੀ (10:8, 9)। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਜਿਹੜੀ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਹੈ” (11:19; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਵੇਖੋ 14:17; 15:5; 16:17) ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਸਿੰਘਾਸਣ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਣਾ, ਕਿ ਕਲੀਸਿਯਾ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਹੈ, ਸੁਰਗੀ ਹੈਕਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਕ ਹੈ। ਬੈਟਮੈਲ ਬੈਰੇਟ ਬੈਕਸਟਰ ਨੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੇ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਮਕਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਕਲੀਸਿਯਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਸਵਰਗ ਹੈ — ਇੱਕ ਰਾਜ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀਆਂ ਹਨ। 11:1, 2, ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਹੈਕਲ ਦੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ (ਕਲੀਸਿਯਾ) ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ; 11:19 ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸੁਰਗੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜੇਕਰ 11:1, 2 ਵਿਚਲੀ ਹੈਕਲ ਕਲੀਸਿਯਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ? ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ “ਮਿਣੇ ਜਾਣ” ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 11 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ’ਤੇ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 40-43 ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਨਬੀ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਣ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈਕਲ ਦੇ 587 ਈ.ਪੂ. ਵਿੱਚ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੀਂ ਹੈਕਲ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 40:3-5)। ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਦੀ ਮਿਣਤੀ “ਸੁਰਗੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ”¹⁶ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈਕਲ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੇ ਦਿਲਾਸੇ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ

ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਬੀ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਸਾਏਗਾ। ਇਹ ਰੱਬੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਆ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਜਦ ਯਹੂਦੀ ਅਜ਼ਰਾ ਅਤੇ ਨਹਮਯਾਹ ਦੇ ਵੇਲੇ ਬੰਧੁਆਈ ਤੋਂ ਮੁੜੇ ਸਨ।

ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੀ ਹੈਕਲ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਹੂਸਲਮ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਹੈਕਲ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ — ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ: “ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੀ ਹੈਕਲ ਠੀਕ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਨੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਬੂਵਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ — ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।” ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਥਾਂ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਬਾਰੇ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਚਰਚਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ: (1) ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। (2) ਜ਼ਰੂਬਾਬਲ ਦੀ ਹੈਕਲ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੇਰੋਦੇਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਨਬੂਵਤ ਦੀ ਅਧੂਰੀ ਪਰਿਪੂਰਣਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਬੂਵਤ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਪੂਰਤੀ ਕਲੀਸਿਯਾ (ਦੁਨਿਆਵੀ ਆਤਮਕ ਹੈਕਲ) ਅਤੇ ਸਵਰਗ (ਸੁਰਗੀ ਹੈਕਲ) ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (3) ਇਹ ਗੱਲ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਮਿਲੇਨਿਅਲਿਸਟ ਯਹੂਸਲਮ ਵਿੱਚ ਹੈਕਲ ਵਰਗੀ ਦਿਖਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਤੇਜਿਤ ਹੋ ਜਾਣ — ਜੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਦੇ ਸਟੀਕ ਵੇਰਵੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੀ ਹੈਕਲ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿਚਲੀ *ਮਿਣਤੀ* ਦੇ ਰੂਪਕ ਉੱਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕੇਅਰਡ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇਸ ਰੂਪਕ ਨੂੰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ।”¹⁷ ਵਧੇਰੇ ਸਟੀਕਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11 ਵਿੱਚ ਮਿਣੇ ਜਾਣ ਦਾ “ਅੰਤਮ” ਟੀਚਾ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੀ? ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਦੀ ਮਿਣਤੀ *ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ* ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਆਖਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਦੀ ਮਿਣਤੀ *ਸੁਰੱਖਿਆ* ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਇਹ ਵਿਚਾਰ, ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11 ਦੀ ਮਿਣਤੀ *ਸੁਰੱਖਿਆ* ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, “ਓਸ ਵਿਹੜੇ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਹੈਕਲੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਛੱਡ ਲੈ।” $\epsilon\kappa\beta\acute{\alpha}\lambda\lambda\omega$ (*ਏਕਬਾਲੋ*) ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਜਿਸ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਛੱਡ ਲੈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ “ਸੁੱਟਣਾ” ਜਾਂ “ਉਗਲੱਛ ਦੇਣਾ” ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ *ਰੱਦੇ ਜਾਣ* ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। “ਨਾ ਮਿਣੇ ਜਾਣ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ *ਰੱਦੇ ਦਿੱਤੇ* ਜਾਣਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ “ਮਿਣੇ ਜਾਣ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ *ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ* ਜਾਣਾ। “ਨਾ ਮਿਣੇ ਜਾਣ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਹਮਲੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ

ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣਾ, ਪਰ “ਮਿਣੇ ਜਾਣ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਲਾਮਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣਾ।

ਫਿਰ ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ: ਮਿਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪੱਧਰ ਕੀ ਹੈ? ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ “ਡੰਡੇ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਕਾਨਾ” (ਆਇਤ 1) ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ? ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਿਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪੱਧਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਚਨ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਜਿਹੜਾ ਮੈਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਬੂਲਦਾ, ਉਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇਸੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਬਚਨ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਓਹੀਓ ਅੰਤ ਦੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸੀ ਠਹਿਰਾਵੇਗਾ” (ਯੂਹੰਨਾ 12:48)। ਜੇਕਰ ਨਿਆਉਂ ਦੇ ਦਿਨ ਮਿਣਤੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਚਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਇਹੋ ਹੀ ਪੱਧਰ ਹੈ। ਐਲਫ਼੍ਰੈਡ ਏਕੇਲਸ ਨੇ ਮਿਣਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡੰਡੇ ਨੂੰ “ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਵਚਨ, ਆਤਮਕ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕਮਾਤਰ ਪੱਧਰ” ਆਖਿਆ।¹⁸ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ,

ਅੱਜ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਜੀਉਂਦੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦਿਸਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਾਡੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕਮਾਤਰ ਨਕਸ਼ਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਵਚਨ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ “ਸੱਭੇ ਕੁਝ ਜੋ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਵਾਸਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ” (2 ਪਤਰਸ 1:3) ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਮਿਣਤੀ ਵਾਲਾ ਉਹ ਕਾਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪਣੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ, ਕਿਵੇਂ ਦੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।¹⁹

ਇਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ, ਕਿ ਲੋਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ “ਖਰੇ ਉੱਤਰ ਰਹੇ ਹਨ” ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਆਮ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਧਾਰਣਾ ਹੈ। ਬੇਲਸ਼ੱਸਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ “ਤਕੜੀ ਵਿੱਚ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਘੱਟ ਨਿੱਕਲਿਆ” ਸੀ (ਦਾਨੀਏਲ 5:27)। ਆਮੇਸ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਹਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ (ਆਮੇਸ 7:7, 8)। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਲੀਸਿਯਾਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਫਿਰਿਆ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚੇ (ਪਰਕਾਸ਼ 2:2, 19; 3:1, 8, 15); ਅਸੀਸਾਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਧਿਆਇ 11 ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਮਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਕਾਨੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਹੜੇ *ਅਸਲ ਵਿੱਚ* ਉਸ ਦੇ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਹੜੀਆਂ **ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਨੂੰ . . . ਲਤਾੜਨਗੀਆਂ** ਅਤੇ ਭਾਵ ਇਹ ਵੀ ਨਿੱਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਹੜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਲਤਾੜਣਗੀਆਂ। “ਲਤਾੜਣ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਰਾਜ ਕਰਨਾ, ਉਜਾੜਨਾ ਅਤੇ ਨਾਸ ਕਰਨਾ। ਜਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਰੋਮੀ ਸੈਨਾ ਦੁਆਰਾ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਨਾਸ ਬਾਰੇ ਆਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਤੋਂ ਲਤਾੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ” (ਲੂਕਾ 21:24)। ਲੂਕਾ 21:24 ਵਿਚਲਾ ਸ਼ਬਦ “ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ” ਉਸੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11:2 ਵਿੱਚ “ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ” ਵਜੋਂ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਸੇਫਸ²⁰ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਵਿਨਾਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵੇਰਵੇ ਤੋਂ “ਲਤਾੜੇ ਜਾਣ” ਦੀ

ਅਸਲੀ ਭਿਆਣਕਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਵਾਕ ਦਾਨੀਏਲ 8:13 ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ “ਪਵਿੱਤਰ ਥਾਂ” ਦੇ “ਛਿਤਾੜੇ ਜਾਣ” ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਾਨੀਏਲ 8 ਅਤੇ ਲੂਕਾ 21 ਭੌਤਿਕ ਹੈਕਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11 ਇੱਕ ਆਤਮਕ ਹੈਕਲ — ਕਲੀਸਿਯਾ — ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਾਨੀਏਲ 8 ਹੈਕਲ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਲੂਕਾ 21 ਹੈਕਲ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11 ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹੈਕਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11:1, 2 ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੰਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅੱਖੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਛੇਵੀਂ ਅਤੇ ਸੱਤਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਅੰਤਰਾਲ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦ ਰਸੂਲ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ 144,000 ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਵੇਖਿਆ ਸੀ (7:4 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਮੋਹਰ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮਿਣੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਬੜਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ: (1) ਜਿਨ੍ਹਾਂ 144,000 ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਉਹ ਆਤਮਕ ਯਹੂਦੀ (ਮਸੀਹੀ) ਸਨ, ਜਦਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਣਿਆ ਗਿਆ ਉਹ ਆਤਮਕ ਯਹੂਦੀ ਹੈਕਲ (ਕਲੀਸਿਯਾ) ਸੀ। (2) 144,000 ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਗਿਣ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਹੈਕਲ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਇੱਕ ਕਾਨੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। (3) ਦੋਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁੱਖ ਟੀਚਾ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਇੱਛਿਆ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਹੋ ਕੇ ਟਿਕੇ” ਰਹਿਣ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4:12)।

ਮੂਲ ਪਾਠ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ: ਪਰਾਈਆਂ ਕੋਮਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਬਤਾਲੀਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਲਤਾੜਣਗੀਆਂ। ਬਤਾਲੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਅੱਖੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਨਗਰ ਅਤੇ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਤਾਲੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਿੱਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੈਕਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਬਤਾਲੀ ਮਹੀਨੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਰੂਪਕ ਹਨ। ਇਸ ਅੰਕ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:²¹

ਕਿਉਂਜੋ “ਸੱਤਾ” ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ “3½” ਅਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ “3½” ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕਟ, ਅੱਖਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਪਰਖ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਚੰਗੇ ਦਿਨਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। “3½” ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਸਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ “ਬਤਾਲੀਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ” ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬਤਾਲੀ ਮਹੀਨੇ 3½ ਵਰ੍ਹੇ ਹਨ। ਕਮੈਂਟੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਲਗਭਗ 3½ ਵਰ੍ਹੇ ਤੱਕ ਰਹੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਤਾਲੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਪਰਕ ਹੋ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਵੀ: ਏਲੀਯਾਹ ਨਬੀ ਨੂੰ 3½ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਭੋਜਨ ਖੁਆ ਕੇ ਜੀਉਂਦਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ (1 ਰਾਜਿਆਂ 17:1-16; ਲੂਕਾ 4:25; ਯਾਕੂਬ 5:17)। ਸਿਦਕੀਯਾਹ ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀ

ਬਾਬਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਲਗਭਗ ਬਤਾਲੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਚੱਲੀ (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 52)। ਏਂਟੀਓਕਸ ਏਪਿਫੇਨੇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਏ ਮੱਕਾਬੀ ਵਿਦਰੋਹ ਵੇਲੇ ਏਂਟੀਓਕਸ ਵੱਲੋਂ ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਅਸ਼ੁੱਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਯਹੂਦਾ ਮੱਕਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਹੈਕਲ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤਿਆ। ਰੋਮੀ ਸੈਨਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯਹੂਸਲਮ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਬਤਾਲੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਰਹੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਤਾਲੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪੈ ਜਾਈਏ – ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਨਾ ਲੈ ਲਈਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ “ਮਸੀਹੀ ਯੁੱਗ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।”

“ਬਤਾਲੀ ਮਹੀਨੇ” ਸਾਨੂੰ 13:5 ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦਰਿੰਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ “ਇਹ ਇਖਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਈ ਬਤਾਲੀਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੀਕੁਰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਵੇ” ਕਈ ਪ੍ਰੀਮਿਲੇਨਿਅਲਿਸਟ ਇਨ੍ਹਾਂ 3½ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ 3½ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮਿਆਦਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ: ਪਹਿਲੀ ਮਿਆਦ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਪਰਗਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਕਲੇਸ਼ ਕਾਲ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ 3½ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਰੂਪਕ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿਚਲੇ “3½” ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, “ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸੌ ਸੱਠ ਦਿਨ।” ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 360 ਦਿਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਉਹ ਇੱਕ ਵਧੀਕ ਮਹੀਨੇ—ਦੂਜੇ ਅਦਾਰ—ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਲੰਡਰ ਨੂੰ ਸੋਲਰ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਮੇਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਇਆ।)²² ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ 30 ਦਿਨ ਗਿਣੇ ਜਾਣ ਤਾਂ 1,260 ਦਿਨ ਬਤਾਲੀ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ 3½ ਵਰ੍ਹੇ ਨਿੱਕਲਣਗੇ। ਅਧਿਆਇ 11 ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਦੋ ਗਵਾਹ “ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸੌ ਸੱਠ ਦਿਨ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਕਰਨਗੇ” (ਆਇਤ 3)। ਅਗਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਦੀ “ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸੌ ਸੱਠ ਦਿਨ . . . ਪਿਰਤਪਾਲ” ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ (12:6)।

“3½” ਨੂੰ ਅਭਿਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਵਾਕ ਵੀ ਹੈ “ਇੱਕ ਸਮਾ ਅਤੇ ਸਮੇ ਅਰ ਅੱਧਾ ਸਮਾ” (ਵੇਖੋ ਦਾਨੀਏਲ 7:25; 12:7)। ਅਧਿਆਇ 12 ਦੀ ਆਇਤ 6 ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਦੀ “ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸੌ ਸੱਠ ਦਿਨ . . . ਪਿਰਤਪਾਲ” ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦਕਿ ਆਇਤ 14 ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਦੌਰ ਸਮਿਆਂ ਅਤੇ ਅੱਧ ਸਮੇਂ ਤੀਕ ਉਹ ਦੀ ਪਿਰਤਪਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।” ਕਿਉਂਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ “ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਦੌਰ ਸਮਿਆਂ ਅਤੇ ਅੱਧ ਸਮੇਂ” ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ “ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸੌ ਸੱਠ ਦਿਨ” – ਜਾਂ “3½ ਵਰ੍ਹੇ” ਆਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ “3½” ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕਟ, ਔਖਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਪਰਖ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ

ਹਰੇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸੰਕਟਾਂ, ਔਖਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਪਰਖ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ “ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ” ਨੂੰ ਲਤਾੜਿਆ ਜਾਣਾ (11:2), ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ (11:3, 5), ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਪਿਰਤਪਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੱਡੇ ਅਜਗਰ ਤੋਂ ਨੱਸ ਰਹੀ ਸੀ (12:13, 14) ਅਤੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਖਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ (13:5)। ਪਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅੰਕ ਦਾ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਹੈ। ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਅਪੂਰਨ ਹੈ; ਇਹ ਸੀਮਿਤ ਹੈ; ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਅੰਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੱਲ੍ਹ ਲਈ ਇੱਕ ਆਸ ਹੈ।”

ਜਿਸ ਮੈਫ਼ੀਗਨ ਨੇ “ਬਤਾਲੀ ਮਹੀਨਿਆਂ” ਦਾ ਸਾਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ “ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ! . . . ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ; ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਸ਼ਟ ਸਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਜੇਤੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ!”²³ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11:1, 2 ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ: ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

11:1, 2 ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਥਾਂਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: (1) ਹੈਕਲ, (2) ਵਿਹੜਾ ਅਤੇ (3) ਨਗਰੀ। ਜੇਕਰ ਹੈਕਲ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਵਿਹੜਾ ਅਤੇ ਨਗਰੀ ਕਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ? ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਹੜੇ ਨੂੰ ਮਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਗਰੀ ਨੂੰ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਨਿਆਉਂ ਸੱਤ ਮੋਹਰਾਂ ਅਤੇ ਸੱਤ ਤੁਰੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੈਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਤਰਕ-ਸੰਗਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਉਲਝਣ ਅਜੇ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਵਿਹੜਾ ਕਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ — ਕਲੀਸਿਯਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ (ਵੇਖੋ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:13)। ਜੇਕਰ 11:1, 2 ਵਿੱਚ ਹੈਕਲ ਕਲੀਸਿਯਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਗਰੀ ਸੰਸਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵਿਹੜਾ ਕਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਕਈ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ — ਅਰਥਾਤ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੇ ਗੱਦਾਰ ਮੈਂਬਰ ਜਿਹੜੇ “ਮਿਣਤੀ” ਵਿੱਚ ਖਰੇ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰਦੇ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਕਲੀਸਿਯਾਵਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਕਮੀਆਂ ਦਿਖੀਆਂ ਸਨ:

ਪਰਗਮੁਸ ਵਿੱਚ ਬਿਲਆਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਥੂਆਤੀਰੇ ਵਿੱਚ ਈਜ਼ਬਲ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵਰਗੇ ਲੋਕ, ਅਫ਼ਸੁਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮਗੀਣ ਲੋਕ, ਸਾਰਦੀਸ ਦੇ ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਖੋਟੇ ਲੋਕ, ਲਾਉਦਿਕੀਏ ਦੇ

ਬੇਫਿਕਰੇ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਸੰਤੋਖੀ ਲੋਕ – ਇਹ ਲੋਕ ਸੱਚੇ ਮਸੀਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।²⁴

ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰੇ, ਵਿਹੜੇ ਵਿਚਲੇ ਲੋਕ “ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮੈਂਬਰ” ਹਨ ਜਿਹੜੇ “ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬੜਾ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਦੁਨਿਆਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤੀ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ; ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਵੇਲੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਫਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।”²⁵ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ (ਵੇਖੋ ਯਾਕੂਬ 4:8)। ਵਿਹੜਾ ਕਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ – ਜਾਂ ਫਿਰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ – ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੁਝਾਓ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਤਿੰਨੋਂ ਥਾਂਵਾਂ – ਹੈਕਲ, ਵਿਹੜਾ ਅਤੇ ਨਗਰੀ – ਕਲੀਸਿਯਾ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਕਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੀ ਕਿਸ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਵਿਹੜਾ ਅਤੇ ਨਗਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਿਸ ਤੋਂ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹੈਕਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਵਿਹੜਾ ਅਤੇ ਨਗਰੀ ਬਾਹਰੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।²⁶ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਾਂਗੂ ਛੇਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਲ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦੁਖਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ (7:4 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ) ਅਤੇ ਮਸੀਹਤ ਦੇ ਮਿੱਠੇ-ਕੋੜੇ ਸੁਝਾਓ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (10:9 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਇੱਕ ਬਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ “ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ” ਨੂੰ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭੌਤਿਕ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਹੁਣ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ “ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਜੋ ਉਤਾਰਾ ਹੈ” ਉਹ ਹੈ (ਗਲਾਤੀਆਂ 4:26; ਵੇਖੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12:22)। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਆਇਤ 8 ਵਿਚਲੀ “ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ” ਇਸੇ ਨਗਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਆਇਤ 8 ਵਿਚਲੀ “ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ” ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਬਲ/ਰੋਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ—ਕਲੀਸਿਯਾ ਦਾ ਨਹੀਂ (ਆਇਤ 8 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਹੜੇ ਅਤੇ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਨਿੱਕਲਣਗੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਖੋਂ, ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਸਟੀਕ ਪਛਾਣ ਆਇਤਾਂ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ: (1) ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ; (2) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਬੀ ਪੱਧਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ “ਮਿਣਤੀ” ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਦੇ ਗਵਾਹ ਨਬੂਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ (11:3-6)

ਮੈਂ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਨ ਕਰਾਂਗਾ ਭਈ ਓਹ ਤਪੜ ਪਹਿਨੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸੌ ਸੱਠ ਦਿਨ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਕਰਨਗੇ। 'ਏਹ ਓਹ ਦੇ ਜ਼ੈਤੂਨ ਦੇ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਦੇ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹੇ ਖਲੋਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। 'ਜੇ ਕੋਈ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅੱਗ ਨਿੱਕਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੱਟ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੇ ਜੇ ਕੋਈ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਅਵੱਸ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਇਸੇ ਪਰਕਾਰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। 'ਅਕਾਸ਼ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਹੈ ਭਈ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਵਰਖਾ ਨਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਹਨ ਭਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਹੂ ਬਣਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਦ ਕਦੇ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀ ਕਰੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਭ ਪਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬਵਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰਨ।

ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਖੀ ਵਿਚਲੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਤਿਹਰੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ: (1) ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਘਰਸ਼, (2) ਭਲਿਆਈ ਹਾਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ (3) ਆਖਰਕਾਰ ਭਲਿਆਈ ਦੀ ਜਿੱਤ।

ਆਇਤ 3. ਅਵਾਜ਼ ਨੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਮੈਂ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਨ ਕਰਾਂਗਾ। ਦੇ ਗਵਾਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਚਿਤਾਉਣੀ ਦੇ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਹੈਕਲ ਦੀ ਮਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੇ ਗਵਾਹ ਅਚਾਣਕ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਗਟ ਹੋਣਾ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਗ੍ਰੇਜੀ ਵਿੱਚ ਆਇਤ 3 ਦਾ ਅਰੰਭ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਅਵਾਜ਼ ਨੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਮਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਸੀ, ਅੱਗੇ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਦਾਨ ("ਸ਼ਕਤੀ," KJV) ਅਨੁਵਾਦਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਮੈਂ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਆਂਗਾ।" ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ।

ਦੇਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲਈ ਬੋਲਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, "ਗਵਾਹੀ" (μαρτυρία, ਮਾਰਟੁਰਿਆ) ਦੇਣ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ (ਆਇਤ 7)। ਕਿੱਡਲ ਨੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ "ਗਵਾਹ" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਭਾਵ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"²⁷ ਇਹ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ "ਸ਼ਹੀਦ" ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦੇਣਾ।

ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਦੇਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਪਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਖੀ "ਯਿਸੂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ" ਬਾਰੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਬੋਲਦੀ ਹੈ (1:2, 9; 12:17; 19:10; 20:4) – ਅਰਥਾਤ, "ਉਹ ਗਵਾਹੀ ਜਾਂ ਸਾਖੀ ਜਿਹੜੀ [ਯਿਸੂ] ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮੌਤ

ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਜਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੀ।²⁸ ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਉਹੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੁਣਾਉਣਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਸੰਦਰਭ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਇੱਕ ਕਰੜਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦਿਆ ਸੀ (ਆਇਤ 10; ਵੇਖੋ 14:7, 9-11)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਜਿਹੜਾ ਨਿਹਚਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲਵੇ ਉਹ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ,” ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਪਰਤੀਤ ਨਾ ਕਰੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ” (ਮਰਕੁਸ 16:16; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹ **ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸੌ ਸੱਠ ਦਿਨ** ਤੱਕ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਕਰਨਗੇ। ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਅੰਕ “ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸੌ ਸੱਠ ਦਿਨ” ਬਤਾਲੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜੋ 3½ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ (ਆਇਤ 2 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਇਹ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ “ਮਹੀਨਿਆਂ” (ਆਇਤ 2) ਦੀ ਥਾਂ **ਦਿਨ** ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਾ ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤੀਦਿਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਗੌਰ ਕਰਨਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਓਨੀ ਹੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਹੜੇ ਅਤੇ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਲੜਾੜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹੈ (ਆਇਤ 2)। ਅੱਖੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ; ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਘੱਲੇ।

ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹ **ਤਪੜ ਪਹਿਨੇ** ਹੋਏ ਸਨ। **ਤਪੜ** ਖਰਵਾ ਬਸਤਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਹ ਲੋਕ ਪਹਿਨਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਪਾਪ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੋਗ ਕਰਦੇ ਸਨ (ਯਸਾਯਾਹ 22:12; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 4:8; ਯੂਨਾਹ 3:5; ਮੱਤੀ 11:21) ਅਤੇ ਇਹ ਨਬੀਆਂ ਦਾ ਆਮ ਪਹਿਰਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (2 ਰਾਜਿਆਂ 1:8, NIV; ਯਸਾਯਾਹ 20:2; ਜ਼ਕਰਯਾਹ 13:4; ਮੱਤੀ 3:4)। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਪਹਿਰਾਵਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋਬਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਖਿਆਈਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਲਿਓਨ ਮੇਰਿਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ “ਇੱਕ ਆਰਾਮਦਾਇਕ . . . ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੇ ਕੋਲ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਰੋਧ ਲਈ।”²⁹

ਆਇਤ 4. ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ **ਏਹ ਓਹ ਦੇ ਜ਼ੈਤੂਨ ਦੇ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਦੇ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹੇ ਖਲੋਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।** ਇਹ ਸ਼ਬਦ **ਧਰਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂ** ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ **ਖਲੋਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ** ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਰੰਭਕ ਮਸੀਹੀ ਆਇਤ 4 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਮਝ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਕਰਯਾਹ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਨਬੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ:

ਉਸ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਤੂੰ ਕੀ ਵੇਖਦਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਆਖਿਆ, ਮੈਂ ਡਿੱਠਾ ਤਾਂ ਵੇਖੇ, ਇੱਕ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਸਰਾਸਰ ਸੋਨੇ ਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਕਟੋਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਸੱਤ ਦੀਵੇ ਸਨ

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਵਿਆਂ ਲਈ ਸੱਤ ਸੱਤ ਨਾਲੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਜ਼ੈਤੂਨ ਦੇ ਦੋ ਬਿਰਛ ਸਨ ਇੱਕ ਕਟੋਰੇ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਉੱਤੇ (ਜ਼ਕਰਯਾਹ 4:2, 3)।

ਜ਼ਕਰਯਾਹ ਦੇ ਜ਼ੈਤੂਨ ਦੇ ਦੋ ਬਿਰਛਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਏਹ ਦੋ ਤੇਲ ਨਾਲ ਮਸਹ ਹੋਏ ਪੁਰਖ ਹਨ ਜੋ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਖੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ” (ਜ਼ਕਰਯਾਹ 4:14)। ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਕਰਯਾਹ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਰਾਜਪਾਲ ਜ਼ਰੂਬਾਬਲ (ਜ਼ਕਰਯਾਹ 4:6, 7) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਕਰਮੀ ਜਾਜਕ ਯੇਸੂਆ (ਜ਼ਕਰਯਾਹ 3:1; 6:11) ਦੇ ਲਈ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਬਾਬਲ ਰਾਜਾ ਯਕਾਨਯਾਹ ਦਾ ਪੋਤਾ ਸੀ (1 ਇਤਹਾਸ 3:17-19) ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਵਿਚ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਯਿਸੂ ਆਇਆ (ਮੱਤੀ 1:12, 13; ਲੂਕਾ 3:27)। ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਯੇਸੂਆ ਨੂੰ ਜ਼ਕਰਯਾਹ 4:14 ਵਿੱਚ “ਮਸਹ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਪੁਰਖ” ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸਹ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (1 ਸਮੂਏਲ 10:1; 16:12, 13; ਲੇਵੀਆਂ 8:12, 30)। ਇਹ ਯੇਸੂਆ ਉਸ ਯਹੋਸ਼ੂਆ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮੂਸਾ ਦਾ ਟਹਿਲੂਆ ਸੀ।

ਜ਼ਰੂਬਾਬਲ ਅਤੇ ਯੇਸੂਆ ਬਾਬਲ ਤੋਂ ਬੰਧੂਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਪਸੀ ਵੇਲੇ ਲਗਭਗ 520 ਈ.ਪੂ. ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਅਜ਼ਰਾ 2-6; ਹੱਜਈ 1; 2)। ਜਦ ਮਾਦੀ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀਆਂ ਨੇ ਬਾਬਲ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਧੂਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਵਾਪਸ ਘੱਲਣਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਪਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 50,000 ਯਹੂਦੀ ਪੈਲੇਸਟਾਈਨ ਨੂੰ ਮੁੜੇ ਸਨ (ਅਜ਼ਰਾ 2:64, 65), ਜ਼ਰੂਬਾਬਲ ਅਤੇ ਯੇਸੂਆ (ਹੱਜਈ 1:1) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਦ ਉਹ ਯਹੂਸਲਮ ਪੁੱਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੈਕਲ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕੰਮ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਪੰਦਰਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਬਾਅਦ ਨਬੀ ਹੱਜਈ ਅਤੇ ਜ਼ਕਰਯਾਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਘੱਲੇ ਗਏ ਕਿ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ (ਅਜ਼ਰਾ 5:1, 2)। ਜ਼ਕਰਯਾਹ 4 ਵਿੱਚ ਜ਼ੈਤੂਨ ਦੇ ਦੋ ਬਿਰਛਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਦਾ ਦਰਸ਼ਣ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਹ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੁੰਜੀ ਆਇਤ ਜ਼ਕਰਯਾਹ 4:6 ਹੈ: “ਇਹ ਜ਼ਰੂਬਾਬਲ ਲਈ ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ, ਨਾ ਬਲ ਨਾਲ, ਸਗੋਂ ਮੇਰੇ ਆਤਮਾ ਨਾਲ, ਸੈਨਾਂ ਦੇ ਯਹੋਵਾਹ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ”

ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ ਕਿ “ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11 ਵਿਚਲੇ ਦੋ ਗਵਾਹ ਕੌਣ ਹਨ? ਕੀ ਉਹ ਜ਼ਰੂਬਾਬਲ ਅਤੇ ਯੇਸੂਆ ਸਨ?” ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਉਹ ਜ਼ਰੂਬਾਬਲ ਅਤੇ ਯੇਸੂਆ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚਲਾ “ਪੇਚ” ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਕਿਸੇ *ਮਿਲਦੇ-ਜ਼ਲਦੇ* ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਕਰਯਾਹ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਜ਼ੈਤੂਨ ਦੇ ਬਿਰਛ ਇੱਕ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਲਈ ਤੇਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਕਰਯਾਹ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਜਾਜਕ ਜ਼ੈਤੂਨ ਦੇ ਬਿਰਛ ਸਨ ਜਦਕਿ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਪਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੀ

(ਜ਼ਕਰਯਾਹ 4:1-6, 11-14)। ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਦੇ ਗਵਾਹ ਬਿਰਛ ਅਤੇ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਦੇਵੇਂ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਪੂਰੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਇਹ ਆਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਯੇਸੂਆ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਗੋਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਯੇਸੂਆ ਵਾਂਗ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕੇ ਘੱਲਿਆ ਸੀ।

ਆਇਤ 5. ਆਇਤਾਂ 1 ਅਤੇ 2 ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਮਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਜੇ ਕੋਈ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅੱਗ ਨਿੱਕਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੱਟ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੇ ਜੇ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਅਵੱਸ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਇਸੇ ਪਰਕਾਰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਦੇਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਆਇਤ 5 ਵਿੱਚ ਦੇ ਵਾਰੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੈਰੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਝੂਠ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗਾ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਲਿਆਵੇਗਾ।

ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਗ ਨਿੱਕਲਣੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੇਰਵਾ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਾਜਾ ਅਹਜ਼ਯਾਹ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਬੀ ਏਲੀਯਾਹ ਨੂੰ ਗਿਰਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਦੋ ਜਥੇ ਘੱਲੇ ਸਨ। ਅਕਾਸ਼ੋਂ ਅੱਗ ਉੱਤਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਹ-ਪੰਜਾਹ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਦੋ ਜਥਿਆਂ ਨੂੰ ਭਸਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (2 ਰਾਜਿਆਂ 1:10, 12), ਪਰ ਤੀਜੇ ਜਥੇ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਯੋਗ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ।³⁰ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11:5 ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਏਲੀਯਾਹ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਾਂਗ ਅਕਾਸ਼ੋਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਉਸ ਗੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਢੁਕਵਾਂ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਨਬੀ ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਨੂੰ ਆਖੀ ਸੀ: “ਏਸ ਲਈ ਕਿ ਤੁਸਾਂ ਏਹ ਬਚਨ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਵੇਖ, ਮੈਂ ਏਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਏਸ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਲੱਕੜੀ, ਏਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਵੇਗੀ” (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 5:14; ਜੇਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਦੇਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੰਦੇਸ਼ “ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲਈ ਦਾਗਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਇਲਜ਼ਮ ਸੀ।”³¹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ 2:37; ਰੋਮੀਆਂ 1:16; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 4:12)।

ਆਇਤ 6. ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੂੰਹੋਂ ਅੱਗ ਕੱਢਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਕਾਸ਼ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਹੈ ਭਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਗੰਮ ਵਾਕ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਵਰਖਾ ਨਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਹਨ ਭਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਹੂ ਬਣਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਦ ਕਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀ ਕਰੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਭ ਪਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬਵਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰਨ। ਜਦ ਕਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀ ਕਰੇ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਅ ਕਰੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜਾ ਦੇਣਗੇ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਜਦ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਇਤ 6 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਏਲੀਯਾਹ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਦਾ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਕਾਸ਼ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਵਰਖਾ ਨਾ ਪਵੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਏਲੀਯਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਏ 3½ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ (ਲੂਕਾ 4:25; ਯਾਕੂਬ 5:17)।³² ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਲਹੂ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਬਵਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰਨਾ ਸਾਨੂੰ ਮੂਸਾ ਦੁਆਰਾ ਫਿਰਊਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਕੂਚ 7:17-20; ਵੇਖੋ 1 ਸਮੂਏਲ 4:7, 8)।

ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਗਵਾਹ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਏਲੀਯਾਹ ਹਨ? ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 18:15, 18 ਅਤੇ ਮਲਾਕੀ 4:5, 6 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਯਹੂਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਏਲੀਯਾਹ ਦੋਵੇਂ ਆਪ ਵਾਪਸ ਆਉਣਗੇ। ਪਰ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਲੀਯਾਹ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ (ਮੱਤੀ 11:11-14; 17:11-13; ਲੂਕਾ 1:13, 17) ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਵਰਗੇ ਨਬੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਯਿਸੂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ 3:19-26)। ਇਹ ਦੋ ਗਵਾਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਏਲੀਯਾਹ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਬਾਬਲ ਅਤੇ ਯੇਸੂਆ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਆਇਤ 8 ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ [ਅਰਥਾਤ, ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ] ਵੀ ਸਲੀਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।" ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹ ਮਸੀਹੀ ਸਨ – ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਰੂਬਾਬਲ, ਯੇਸੂਆ, ਏਲੀਯਾਹ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਸਗੋਂ ਇਹ ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਏਲੀਯਾਹ "ਦੇ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ" ਆਏ ਸਨ। ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੱਲੋਂ ਘੱਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਏਲੀਯਾਹ ਘੱਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਏਲੀਯਾਹ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੇਤੂ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਏਲੀਯਾਹ ਹੋਏ ਸਨ। ਫਿਰਊਨ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਅਹਾਬ ਏਲੀਯਾਹ ਨੂੰ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਮਰਾਟ ਡੋਮੀਸ਼ਿਅਨ – ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਇਖਤਿਆਰ – ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।

ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਇਹ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11:5, 6 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਹੈ, ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਨਹੀਂ। ਮਸੀਹੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ – ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਰੰਭਕ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਵੇਲੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਵੀ – ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਕੱਢੀ, ਕਦੇ ਅਕਾਲ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਕਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਲਹੂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਵਚਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ,³³ ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਜੇ ਵੀ "ਸਮਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਮੰਗਦੇ ਯਾ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਅੱਤ ਵਧੀਕ ਕਰ ਸੱਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਪੋਹੰਦੀ ਹੈ" (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:20)।

ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਦੋ ਗਵਾਹ ਕੌਣ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਸਲ ਜ਼ਰੂਬਾਬਲ ਅਤੇ ਯੇਸੂਆ ਜਾਂ

ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਏਲੀਯਾਹ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕੌਣ ਹਨ? “ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ,”³⁴ “ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ”³⁵ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਈ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਅਸਲ ਪੁਰਸ਼ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਤਰਸ ਅਤੇ ਪੌਲਸ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਝੂਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਖਣਾ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਉਹ ਆਪ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਗਵਾਹ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੇ ਹਨ; ਪ੍ਰੀਮਿਲੇਨਿਅਲਿਸਟ ਲੋਕ ਅਕਸਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕਲੇਸ਼ ਕਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਦੋ ਬੁਲਾਰੇ ਉੱਠਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪੁਸਤਕ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਅਰੰਭਕ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਰਸਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿੱਡਲ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਅਜਿਹੀ ਬੁਝਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ “ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ”:³⁶

ਯੂਹੰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਖੜੇ ਸਨ . . . ਦਰਅਸਲ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ: “ਜਦ ਸ਼ਾਹੀ ਸਤਾਓ ਦੀ ਘਾਤਕ ਤਲਵਾਰ ਕਲੀਸਿਆ ਉੱਤੇ ਉੱਤਰੇਗੀ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?”³⁷

ਬਾਕੀ ਦੇ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿਅਕਤੀ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਮੂਰਖਤਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਦੋ” ਅੰਕ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜੋੜੀ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਣੀ ਹੀ ਪਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਨਬੀ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਨੇਮ। ਕਈ ਲੇਖਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੂਸਾ ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਏਲੀਯਾਹ ਨਬੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਨਬੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (ਲੂਕਾ 24:44; ਯੂਹੰਨਾ 5:39)। ਬਾਕੀ ਦੇ ਲੋਕ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 20:30, 31)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੱਚਾਈ ਤਾਂ ਦਿਖਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਸੌਖਾ ਹੈ।

ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ *ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ* (ਆਇਤ 7)। ਕੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ? ਹਾਂ: ਯੂਹੰਨਾ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਬਚਨ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਟਾਪੂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਪਾਤਮੁਸ ਕਰਕੇ ਸਦਾਉਂਦਾ ਹੈ” (1:9; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਵੇਖੋ 1:2)। ਜਗਵੇਦੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸੰਤ ਸਨ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਬਚਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ *ਉਸ ਸਾਖੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਭਰੀ ਸੀ ਵੱਢੇ ਗਏ ਸਨ*” (6:9; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਅਗਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਅਜਗਰ (ਸ਼ਤਾਨ) ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਲੜੇਗਾ “ਜਿਹੜੇ

ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ *ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ* ਭਰਦੇ ਹਨ” (12:17; ਜ਼ੇਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਵੇਖੋ 12:11)। ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਾ ਕੁਝ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਹ ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ।

ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ *ਸ਼ਮਾਦਾਨ* ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਆਇਤ 4)। ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸ਼ਮਾਦਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ? ਹਾਂ: “. . . ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਤ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਸੱਤ ਕਲੀਸਿਯਾਂ ਹਨ” (1:20)। ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੇਹੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੇ ਚਾਨਣ ਨੂੰ ਲਸਕਾਉਣਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 5:14-16; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:4, 6; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:8; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:15)।

ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਜੈਤੂਨ ਦੇ ਦੋ ਬਿਰਛਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਆਇਤ 4), ਅਰਥਾਤ, ਜ਼ਰੂੱਬਾਬਲ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋ *ਇੱਕ ਰਾਜਾ ਸੀ* ਅਤੇ ਯੇਸੂਆ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ *ਇੱਕ ਜਾਜਕ ਸੀ*। ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਜਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਹਾਂ: 1:6 ਅਤੇ 5:10 ਦੋਵੇਂ ਆਇਤਾਂ ਜ਼ੇਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ “ਸਾਨੂੰ [ਅਰਥਾਤ ਸਭਨਾਂ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ] ਇੱਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਣਾਇਆ ਭਈ ਅਸੀਂ ਉਹ ਦੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਲਈ ਜਾਜਕ ਬਣੀਏ” ਕਲੀਸਿਯਾ ਸ਼ਾਹੀ ਜਾਜਕਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਹੈ।

ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ *ਵਿਗਾੜ ਕਰਨਾ* ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ (ਆਇਤ 5)। ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ? ਹਾਂ: ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਦੇਸ-ਨਿਕਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (1:9)। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਲੀਸਿਯਾ ਸਤਾਓ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ (1:9; 2:9) ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤਾਂ ਅਜੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ (2:10; 3:10; 7:14)।

ਅਗਲੀ ਆਇਤ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ *ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ* ਗਿਆ (ਆਇਤ 7)। ਕੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ? ਹਾਂ: ਅੰਤਿਪਾਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (2:13)। ਹੋਰ ਮਸੀਹੀ ਵੀ “ਓਸ ਸਾਖੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਭਰੀ ਸੀ ਵੱਢੇ ਗਏ ਸਨ” (6:9)। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾਰੇ ਜਾਣੇ ਸਨ (6:11)।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ “ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ”³⁸ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਗਵਾਹ ਮੰਨਿਆ ਹੋਵੇਗਾ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਵਿਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀ ਮਿੱਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਫਿਰ, ਜਦ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ *ਆਪਣੇ* ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਦੋ ਗਵਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਇੱਕ ਭਿਆਣਕ ਸੰਕਟਾਂ ਦੇ ਕਲੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਗੁਜਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹ ਅੱਜ ਵੀ ਹਰੇਕ ਯੁੱਗ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ – ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੱਚਾਈ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਛੁਕ ਹਨ।

ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰੇ, “ਪਰ ਇਹ ਗਵਾਹ *ਸਭਨਾਂ* ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੀ

ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਦੋਸਨ – ਲੱਖਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ।” ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਵੀ “ਦੇ” ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਹੈ। “ਦੇ” ਅੰਕ ਬਲ ਦਾ ਅੰਕ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਉਪਦੇਸ਼ਕ 4:9-11)। ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ, ਦੋਹਾਂ ਨੇਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 17:6; 19:15; ਮੱਤੀ 18:16; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 5:19)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ-ਦੋ ਕਰਕੇ ਘੱਲਿਆ (ਮਰਕੁਸ 6:7; ਲੂਕਾ 10:1); ਇੱਕ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 7 ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ “ਦੇ” ਅੰਕ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਏ ਜਾਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ: “ਦਰਿੰਦਾ . . . ਓਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰੇਗਾ।” ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ “ਜੁੱਧ” ਛੇੜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ, ਪਰ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਜਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਗਲਾ ਅਧਿਆਇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦੇ ਹਨ” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ “ਜੁੱਧ ਕਰਨ ਨੂੰ” ਤਿਆਰ ਹਨ (12:17)। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਹੈ “ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦੇ ਹਨ।”

ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂਕਰਨ ਨੂੰ ਸਹੀਦਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਕਲੀਸਿਯਾ ਦੇ ਇਤਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਧਾ ਸਵਰਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਮਰਜ਼ੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹੋਣ। ਪਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਰਨ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਰਨ ਲਈ ਇੱਛੁਕ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2:10)। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦੇ ਹਨ – ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਜੋ ਵੀ ਨਿਕਲਣ।

ਦੇ ਗਵਾਹ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (11:7-10)

⁷ਜਦ ਓਹ ਆਪਣੀ ਸਾਖੀ ਭਰ ਹਟਣਗੇ ਤਦ ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ ਜਿਹੜਾ ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਚੜ੍ਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਓਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟੇਗਾ। ⁸ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਥਾਂ ਓਸ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਦੇ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਜਿਹੜੀ ਆਤਮਕ ਬਿਧ ਨਾਲ ਸਦੂਮ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਕਰਕੇ ਸਦਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਵੀ ਸਲੀਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ⁹ਉੱਮਤਾਂ, ਗੋਤਾਂ, ਭਾਖਿਆਂ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਕੁ ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਵੇਖਣਗੇ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਥਾਂ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਨਾ ਦੇਣਗੇ। ¹⁰ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਓਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਅਨੰਦ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮਗਨ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਏ ਦੇ ਕੋਲ ਸੁਗਾਤਾਂ ਭੇਜਣਗੇ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨਬੀਆਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਐੱਖਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸਤਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਜ਼ਰੂਰ ਸਤਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਦ ਇਹ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਦਿਖਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 7. ਆਇਤਾਂ 5 ਅਤੇ 6 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਗਲੀ ਆਇਤ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ: **ਜਦ ਓਹ ਆਪਣੀ ਸਾਖੀ ਭਰ ਹਟਣਗੇ ਤਦ ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ ਜਿਹੜਾ ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਚੜ੍ਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਓਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟੇਗਾ।**

ਚੜ੍ਹ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ (τό ἀναβαίνων, *ਟੈ ਐਨਾਬਾਇਨੋਨ*; ἀναβαίνω, *ਐਨਾਬਾਇਨੋ ਤੋਂ*), ਜੋ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੁਰਿਆਈ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਉੱਠਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ (ਵੇਖੋ 17:8)। ਇਸ ਜੁੱਧ ਬਾਰੇ ਅਧਿਆਇ 12 ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਚੇਤੇ ਕਰ ਲਵੋ ਕਿ (1) ਇਹ ਇੱਕ ਆਤਮਕ ਜੁੱਧ ਹੈ, ਸਰੀਰਕ ਨਹੀਂ ਅਤੇ (2) ਇਹ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਜੁੱਧ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਖਤਮ ਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ (ਵੇਖੋ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:12)।

ਦੇਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ **ਦਰਿੰਦਾ** ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਣੀ – ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਹੋਵੇਗਾ – ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਬੜੇ ਹੀ ਸਧਾਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਆਇਤ 7 ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੱਤੀ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ “ਦਰਿੰਦੇ” ਬਾਰੇ ਬੋਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਜੋ “ਦਰਿੰਦੇ” ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਸ਼ਚੇਵਾਚਕ ਉਪਪਦ (“the”) ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਲੋਕ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਪਾਠਕ “ਇਸ ਦਰਿੰਦੇ” ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਹੀ ਹੋਵੇ। ਯੂਨਾਨੀ ਮੂਲ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਆਇਤ 3 ਵਿੱਚ “ਆਪਣਿਆਂ ਦੇਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ” ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚੇਵਾਚਕ ਉਪਪਦ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਪਾਠਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਿਆਣਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ: ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਰੂਪਕ ਅਧਿਆਇ 11 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਅਧਿਆਇ 13 ਅਤੇ 17 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (13:1, 2 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੱਧਤੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਧਿਆਇਆਂ 2 ਅਤੇ 3 ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਮੁਖ ਵਿਸ਼ੇ ਬਣ ਗਏ – ਜਿਵੇਂ ਕਿ “ਨਵਾਂ ਯਰੂਸ਼ਲਮ, ਜਿਹੜਾ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਤਰਦਾ ਹੈ” (3:12; ਵੇਖੋ 21:2)। ਉਦੋਂ ਹੀ 14:8 ਬਾਬਲ

ਦੇ ਪਤਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਬਲ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਧਿਆਇ 17 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਵੇਖੋ 17:5) ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਅਧਿਆਇ 18 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ (ਵੇਖੋ 18:2, 10, 21)।

ਅਕਸਰ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਿੰਦਾ ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਿਆ ਰਾਜਾ ਹੈ (9:11), ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਹੋਵੇ (9:11 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਕਈ ਲੇਖਕ ਇਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵੈਰੀ ਆਖਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ।

ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਵੈਰੀ **ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ** ਆਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਅਤੇ ਟਿੱਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ “ਅੱਗ ਅਤੇ ਗੰਧਕ ਦੀ ਝੀਲ” ਨਹੀਂ ਹੈ (ਪਰਕਾਸ਼ 20:10) ਜਿਹੜੀ “ਸ਼ਤਾਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਦੂਤਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ” (ਮੱਤੀ 25:41)। ਸਗੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬਣੀ ਇੱਕ ਗੁਫਾ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਾ ਧਰਾਤਲ ਉੱਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਥਾਂ ਜਿੱਥੇ ਦੁਸ਼ਟ ਆਤਮੇ ਨਿਆਉਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ – ਇੱਕ ਤਹਿਖਾਨੇ ਵਰਗੀ ਗੁਫਾ ਜਿਹੜੀ ਭਿਆਣਕ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ (9:1, 2 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਲੰਮੀਆਂ ਨੀਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਜੰਤੂ ਜਾਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਵਚਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨੂੰ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ – ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਡਰਾਉਣੇ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਮਕਸਦ ਲਈ ਦੌੜਦਾ ਹੋਇਆ ਨਿਕਲਿਆ। ਕੀ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅੱਗ ਨਿਕਲਦੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੌਸਮ ਉੱਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡੇ ਚਮਤਕਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ? ਹਾਂ: ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦਰਿੰਦਾ **ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟੇਗਾ**।

ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪੈਣ, “ਪਰਮੇਸੁਰ, ਤੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ?” ਆਇਤ 7 ਦਾ ਅਰੰਭ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਕੁਝ ਉੱਤਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ: ਜਦ ਗਵਾਹ **ਆਪਣੀ ਸਾਖੀ ਭਰ ਹਟਣਗੇ**। ਜਿਸ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਹਟਣਗੇ” (τέλειω, ਟੇਲੇਓ) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ “ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਆਪਣੇ ਅੰਤ ’ਤੇ ਜਾਂ ਟੀਚੇ ’ਤੇ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।”³⁹ ਦਰਿੰਦਾ ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਤਾਂ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਰਿੰਦਾ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਾਰ ਸਕਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਥੋੜਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ: ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਵਾਹ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਅਸਲੀਅਤ ਵਿੱਚ, ਬੁਰਿਆਈ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਚਨ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, **ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਦੋਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ**। 6:9-11 ਵਿੱਚ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਕਤਲੇਆਮ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ। ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਸਲੀਅਤ – ਪਰ ਅੰਤਮ

ਨਤੀਜਾ ਇੱਕੋ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸੁਝਾਓ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਗਵਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਵਚਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਆਇਤ 7 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ: ਕੀ ਮਸੀਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਹਾਂ। ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਨਾਸ ਹੋ ਗਈ? ਨਹੀਂ: ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਚਨ ਅੱਜ ਵੀ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ – ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵੈਰੀ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਪਾਏ – ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਦੇ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਣਗੇ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਖ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਤ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ (ਵੇਖੋ ਯਸਾਯਾਹ 55:11)।

ਆਇਤ 8. ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੇਖਾਂ ਓਸ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਦੇ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਆਇਤਾਂ 8 ਤੋਂ 10 ਵਿੱਚ ਲੇਖਾਂ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨ ਹਵਾਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਮੂਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਹਵਾਲੇ ਇੱਕਵਚਨ ਰੂਪ *πῶμα* (*ਪਟੇਮਾ*, “ਲੇਖਾ”) ਹਨ ਜਦਕਿ ਤੀਜਾ ਬਹੁਵਚਨ *πῶματα* (*ਪਟੇਮਾਟਾ*, “ਲੇਖਾਂ”) ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਹਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ – ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਕਈ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣ ’ਤੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਖਦੇ ਹਾਂ, “ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿਰਦਾ” (ਇੱਕਵਚਨ)।

ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੇਖਾਂ ਚੌਕ (*πλατεῖα*, *ਪਲਾਟੇਈਆ*) ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। *ਪਲਾਟੇਈਆ* ਇੱਕ ਚੌੜੀ ਸੜਕ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ *πλατὺς* (*ਪਲਾਟਸ*) ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਖੁੱਲ੍ਹਾ” ਜਾਂ “ਚੌੜਾ” (ਮੱਤੀ 7:13)। *ਪਲਾਟੇਈਆ* ਨਗਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਸੀ।

ਇਹ ਸੜਕ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। “ਵੱਡੀ” (*μεγάλη*, *ਮੀਗੇਲ*) ਸ਼ਬਦ ਅਧਿਆਇ 11 ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਆਤਮਕ ਬਿਧ ਨਾਲ ਸਦੂਮ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਕਰਕੇ ਸਦਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਆਤਮਕ ਬਿਧ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਯੂਨਾਨੀ ਦੇ *πνευματικῶς* (*ਨਿਉਮਾਟਿਕੋਸ*) ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਰਹੱਸਮਈ ਬਿਧ” (NASB), “ਰੂਪਾਤਮਕ ਬਿਧ” (RSV) ਅਤੇ “ਅਲੰਕਾਰਿਕ ਬਿਧ” (NIV) ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰੇ, ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਸਾਫ ਤੌਰ ’ਤੇ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਕੇਤਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕਈ ਲੋਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਨਗਰੀ ਅਸਲ, ਭੌਤਿਕ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨਗਰ ਹੈ ਕਿਉਂਜੋ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਵੀ ਸਲੀਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨਗਰ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਈਕਲ ਵਿਲਕੋਕ ਨੇ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਿਆ: ਜੇਕਰ ਸਦੂਮ ਅਤੇ ਮਿਸਰ ਰੂਪਕ ਵਜੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਫਿਰ “ਉਹ ‘ਨਗਰੀ . . . ਜਿੱਥੇ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਵੀ ਸਲੀਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ’ ਇੱਕ ਰੂਪਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ?”⁴⁰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦਾ

ਲੇਖਕ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵਧ ਵਾਰ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸਰੀਹਨ ਬੇਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 6:6)।

ਜੀ. ਬੀ. ਕੇਅਰਡ ਨੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਕਿ “ਯੂਹੰਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ, *ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ*, ਨੂੰ ਸੱਤ ਹੋਰ ਵਾਰੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ [16:19; 17:18; 18:10, 16, 18, 19, 21] ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਾਰੀ ਸੰਦਰਭ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।”⁴¹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ “ਬਾਬਲ” ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ “ਬਾਬਲ” ਰੋਮ ਨਗਰ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਰੋਮ ਨਗਰ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਲਈ ਇੱਕਦਮ ਢੁਕਵਾਂ ਬੈਠਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 18:24)।

ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਧਿਆਇ 11 ਦੀ “ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ” ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਾ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਮਾਰਟਿਨ ਫ੍ਰੈਂਜ਼ਮੈਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ “‘ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ’ . . . ਉਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਥਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਲਤਾੜਿਆ ਅਤੇ ਨੇਮ ਦਾ ਲਹੂ ਜਿਹ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਐਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਿਆ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਆਤਮਾ ਦਾ ਅਪਜਸ ਕੀਤਾ’ ([ਇਬਰਾਨੀਆਂ] 10:29)।”⁴²

ਆਇਤ 8 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਿੰਨ ਥਾਵਾਂ “ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ” ਦੇ *ਗੁਣ* ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ: ਇਹ ਗੁਣ “ਸਦੂਮ ਦੀ ਬਦੀ ਦੀ ਔਲਾਦ, ਫਿਰਉਨ ਦੇ ਮਿਸਰ ਦੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਅਤੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਹੀਣ ਆਗਿਆਕਾਰੀ”⁴³ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨ ਥਾਵਾਂ ਨਗਰ ਦੇ *ਭਾਣੇ* ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ: ਸਦੂਮ, ਮਿਸਰ ਅਤੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ, ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਿਆਉ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ – ਅਤੇ “ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ” ਦਾ ਵੀ ਨਿਆਉ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਇਤ 9. ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਲਿਖਿਆ, **ਉੱਮਤਾਂ, ਗੋਤਾਂ, ਭਾਖਿਆਂ ਅਤੇ ਕੇਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਕੁ ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਵੇਖਣਗੇ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੇਖਾਂ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਨਾ ਦੇਣਗੇ। ਉੱਮਤਾਂ, ਗੋਤਾਂ, ਭਾਖਿਆਂ ਅਤੇ ਕੇਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਕੁ ਵਾਕ** “ਸਭਨਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਭਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ” ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਅਰਥ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ “ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ (ਆਇਤ 10)। ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਗੈਰਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਰਥਾਤ ਗੈਰਮਸੀਹੀ ਸਨ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦਫਨਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਗੇ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਕੋਣ ਦਫਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜੋੜੇਗਾ। ਇਹ ਮਿੱਤਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗੈਰਮਸੀਹੀ ਸੁਭਚਿੰਤਕ ਵੀ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਰਸੂਲਾਂ 19:31 ਤੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਗੈਰਮਸੀਹੀ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਫ਼ਸੂਸ ਦੇ ਤਮਾਸ਼ਾ-ਘਰ ਵਿੱਚ ਦੰਗਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਦਫਨਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕ ਦੇ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਕੀੜਿਆਂ ਦੇ ਝੁੰਡਾਂ, ਜੰਗਲੀ ਕੁੱਤਿਆਂ ਅਤੇ

ਮਾਸਖੇਰ ਪੰਛੀਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਝੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਲੇਬ ਬਿਨਾ ਦਫਨਾਏ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪਈ ਰਹੇ (ਵੇਖੋ ਜ਼ਬੂਰ 79:1-3; ਯਸਾਯਾਹ 5:25; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 8:1, 2)।

ਆਇਤ 10. ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਅਨੰਦ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮਗਨ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਏ ਦੇ ਕੋਲ ਸੁਗਾਤਾਂ ਭੇਜਣਗੇ ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਹਾਂ ਨਬੀਆਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਔਖਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੇਬਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖ ਸੜਕ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਭਰ ਦੇ ਗੈਰਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਗਾਤਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਬਾਂ ਦਿਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੇਜਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਅਸਤਰ 9:19)। ਰਸੂਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਤਸਵੀਰ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੈਨਰੀ ਸਵੀਟ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਦਰਸਕਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ . . . ਬਹੁਤ ਨੀਚ ਅਤੇ ਬਚਕਾਨਾ ਹੈ।”⁴⁴ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਸੱਚਾਈ ਹਾਰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਝੂਠ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਜਦ ਬੁਰਿਆਈ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਉਹ ਜਿੱਤ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਘੂਰਦੀ ਹੈ।⁴⁵

ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਹਾਂ ਨਬੀਆਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਔਖਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਔਖਿਆਂ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਆਤਮਾਵਾਂ ਬਚਾਉਣਾ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 1:16)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਔਖਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ “ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੱਚ” ਹੀ ਬੋਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:15)। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੋਏ ਬਿਨਾ ਆਕਰਾਮਕ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਸਗੋਂ, ਜਿਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਔਖਿਆਈ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਉਹ ਸੱਚਾਈ ਸੀ – ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਚਾਈ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਬੇਚੈਨੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਹਕਰਨ ਨੂੰ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਪਾਪੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਔਖਿਆਈ ਬਾਰੇ ਸ਼ਤਾਨੀ ਟਿੱਡੀਆਂ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ (9:3, 5)। ਇਹ ਔਖਿਆਈ ਪਾਪੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਪਾਪ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਔਖਿਆਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਕ ਬਣਦੀ ਹੈ: ਕਦੇ-ਕਦੇ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੁੱਖ ਭੋਗ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਨਾਪੁਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਕ੍ਰੋਧਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਵਚਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ “ਔਖਿਆਈਆਂ” ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ: ਜਦ ਰਾਜਾ ਅਹਾਬ ਨੇ ਏਲੀਯਾਹ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਆਖਿਆ, “ਭਲਾ, ਤੂੰ ਹੀ ਹੈਂ ਹੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਦੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆ?” (1 ਰਾਜਿਆਂ 18:17)। ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਅਹਾਬ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਸਨ; ਪਰ ਰਾਜਾ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਏਲੀਯਾਹ ਸੀ। ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਰਾਜਾ ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੀ ਅੱਯਾਸ਼ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਹੇਰੋਦਿਯਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ, ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੇ ਹੇਰੋਦਿਯਾਸ ਨੂੰ ਔਖਿਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ (ਮੱਤੀ 14:3; ਮਰਕੁਸ 6:17, 19, 22-24) – ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਦ ਤੱਕ

ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਜਦ ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਸਿਰ ਥਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਗਵਾ ਲਿਆ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਫਰੀਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਔਖਿਆਂ” ਕੀਤਾ – ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਲਈ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 12:14; 15:12; 21:45)। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੇ ਮਹਾਸਭਾ ਨੂੰ “ਔਖਿਆਂ” ਕੀਤਾ (ਰਸੂਲਾਂ 5:33), ਉਵੇਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਇਸਤੀਫਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ 7:54, 57, 58)। ਜਦ ਪੌਲੁਸ “ਧਰਮ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਖੇ ਬਚਨ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਫ਼ੇਲਿਕਸ ਨੇ ਭੈ ਖਾਧਾ” (ਰਸੂਲਾਂ 24:25)।

ਰਸੂਲ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ “ਮਸੀਹ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ” ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ “ਜੀਵਨ ਲਈ ਜੀਵਨ ਦੀ ਬੋ” ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦ “ਮੌਤ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਬੋ” ਸਨ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:14-16)। ਯੂਜੀਨ ਪੀਟਰਸਨ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਦਿਆਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਿਆਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ: “. . . ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਸੁਗੰਧੀ ਨਿੱਕਲਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਲੋਕ ਸਿਆਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਨਾਸ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਇਵੇਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੜਦੀ ਲੇਥ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਠਦੀ ਬਦਬੂ ਹਾਂ।”⁴⁶

ਜਦ ਲੋਕ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਔਖਿਆਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਦਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। “ਜਿਸ ਅੰਤਹਕਰਨ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਿਸ ਅੰਤਹਕਰਨ ਨੂੰ ਡੰਗ ਵੱਜਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਡੰਗ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।”⁴⁷ ਜੇਕਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ (ਮੱਤੀ 28:18-20), ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, “ਮੇਰੇ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਸਭ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਰੱਖਣਗੇ” (ਮੱਤੀ 10:22; ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 24:9; ਲੂਕਾ 21:17; ਯੂਹੰਨਾ 16:33)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਾਫ-ਸਾਫ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ ਕਿ “ਸੱਭੇ ਜਿੰਨ੍ਹੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿੱਚ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਉਮਰ ਕੱਟਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸੇ ਸਤਾਏ ਜਾਣਗੇ” (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:12)।

ਰੋਬਰਟ ਮਾਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ “ਸੰਸਾਰ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੈਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ,” ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ, “ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਕਲੀਸਿਯਾ ਅਜਿਹੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।”⁴⁸ ਥੋਮਸ ਟੈਰੈਂਸ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਆਖਿਆ:

ਅੱਜ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੀ ਕਲੀਸਿਯਾ ਆਪਣੇ ਚੁਫੇਰੇ ਦੇ ਮਾਰੈਲ ਵਿੱਚ ਐਨੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਬੈਠੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਐਨਾ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਅਤੇ ਚੈਨ ਭਰਿਆ ਜੀਵਨ ਕਿਉਂ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।⁴⁹

ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਜੀ ਉੱਠਣਾ (11:11-13)

¹¹ਸਾਢੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਤਮਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਓਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਓਹ ਆਪਣਿਆਂ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ ਖਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਡਹਿਲ ਪੈ ਗਿਆ। ¹²ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਅਵਾਜ਼ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਖਦੇ ਸੁਣੀ ਭਈ ਐਧਰ ਉਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆ ਜਾਓ ! ਤਾਂ ਓਹ ਬੱਦਲ ਵਿੱਚ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਾਰਾਂ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿੱਠਾ। ¹³ਓਸੇ ਘੜੀ ਵੱਡਾ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਨਗਰੀ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਢਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਓਸ ਭੁਚਾਲ ਨਾਲ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਡਹਿਲ ਗਏ ਅਤੇ ਸੁਰਗ ਦੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

ਆਇਤ 11. ਦੇ ਬੇਜਾਨ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਮਨ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜਸ਼ਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੰਝ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਕ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ ਸਨ; ਸਿਰਫ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਬੇਰਹਿਮ ਹਾਸਾ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ, ਜਿੱਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੁਸ਼ਟ ਲੋਕ ਭਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ, “ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।”⁵⁰

ਸਾਢੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਨਾਟਕੀ ਕੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਥੇ “3½” ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਸੰਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕੱਲ ਦੀ ਆਸ ਦੇ ਨਾਲ - ਅਜਮਾਇਸ਼, ਕਲੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਰਖ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਆਇਤ 10 ਅਤੇ 11 ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਖਿਆ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ: ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ (ਆਇਤ 3), ਪਰ ਉਹ ਸਿਰਫ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਮਰੇ ਰਹੇ। ਕੋਈ ਸੰਖਿਆ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸਗੋਂ ਇਹ ਤੁਲਨਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਲਨਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਢੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ, ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਤਮਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਓਹ ਆਪਣਿਆਂ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ ਖਲੇ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਨਬੀ ਨੂੰ ਸੁੱਕੀਆਂ ਅਤੇ ਚਿੱਟੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਵਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਨਬੀ ਦੇ ਵੇਖਦਿਆਂ-ਵੇਖਦਿਆਂ, ਹੱਡੀਆਂ ਨੇ ਖੜਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜਰ ਬਣਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਚਮੜੀ ਅਤੇ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਰਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਖਰਕਾਰ, “ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਤਮਾ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਓਹ ਜੀਉਂਦੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖਲੇ ਗਏ” (ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 37:10; ਵੇਖੋ ਉਤਪਤ 2:7; 6:17; 7:15, 22)। ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਭਾਵੇਂ ਜਿਸ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ,

ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਸਹਿ ਰਹੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਦਰਸ਼ਣ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਬੁਰਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਸ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕ ਜਿੱਤਣਗੇ!”

ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰੋਮ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਮਸੀਹੀ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਖੰਭਿਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸਾੜੇ ਗਏ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਲਹੂ ਯੁੱਧ-ਭੂਮੀ ਦੇ ਰੇਤਲੇ ਫਰਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਸੋਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਰੋਮ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ।

ਇੱਕ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਧਰਤੀ ਉੱਤਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਕਤ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ। ਇਹ ਦਰਸ਼ਣ “ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਇਤਹਾਸ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।”⁵¹ ਵਿਲਿਅਮ ਕੈਲੰਨ ਬ੍ਰਾਇੰਟ ਦੇ ਅਮਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, “ਸੱਚ, ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਕੁਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਜੀ ਉੱਠੇਗਾ।”⁵²

ਯਸਾਯਾਹ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਘਾਹ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਕੁਮਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਬਚਨ ਸਦਾ ਤੀਕ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ” (ਯਸਾਯਾਹ 40:8)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਟਲ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਮੇਰੇ ਬਚਨ ਕਦੇ ਨਾ ਟਲਣਗੇ” (ਮੱਤੀ 24:35)। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਦਾ “ਬੀਜ” ਅਵਿਨਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ (ਲੂਕਾ 8:11), ਯਿਸੂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ, ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ (ਮੱਤੀ 16:18, 19), ਕਦੀ ਵੀ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ “ਪਤਾਲ ਦੇ ਫਾਟਕਾਂ ਦਾ ਉਹ ਦੇ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਵੱਸ ਨਾ ਚੱਲੇਗਾ” (ਮੱਤੀ 16:18)।

ਜਦੋਂ ਦੋ ਗਵਾਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉੱਠ ਖਲੋਤੇ ਜਿਵੇਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਉੱਠੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ: ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਡਰਿਲ ਪੈ ਗਿਆ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਇਸ ਡਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। “ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਖਰੀ ਉਪਾਅ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮਰ ਕੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ!”⁵³ ਸੰਸਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਉਭਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਅਤੇ ਹੱਕ-ਬੱਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਆਇਤ 12. ਫਿਰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਅਵਾਜ਼ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਖਦੇ ਸੁਣੀ ਭਈ ਐਧਰ ਉਤਾਹਾਂ ਨੂੰ ਆ ਜਾਓ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ “ਐਧਰ ਉਤਾਹਾਂ ਆ ਜਾਓ।” ਤਾਂ ਓਹ ਬੱਦਲ ਵਿੱਚ ਅਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਾਹਾਂ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਸਵਰਗ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਬੱਦਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਵਰਗ ਨੂੰ ਗਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1:9) ਅਤੇ ਏਲੀਯਾਹ ਦੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣ (2 ਰਾਜਿਆਂ 2:11) ਦੀ ਯਾਦ ਵੀ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਦੋ ਗਵਾਹ ਬੱਦਲ ਵਿੱਚ ਉਤਾਹਾਂ ਚੜ੍ਹੇ, ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿੱਠਾ।

ਮੂਲ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਲਈ ਮਰਨਾ ਵੀ ਪਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ

ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਭੁਲਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਇਤ 12 ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਆਮਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:51-54; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 4:17, 18)। ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ “ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਪੁਨਰ-ਉੱਠਾਨ” ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 20:5, 6): ਮਸੀਹੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜੀਉਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨਾ (20:4-6 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ)। ਤਿੰਨ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: (1) ਆਇਤ 12 ਹੁਣ ਵੀ ਤੁਰ੍ਹੀ (ਚੇਤਾਵਨੀ) ਦੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 11:14, 15 ਤਕ ਸੱਤਵੀਂ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਤੁਰ੍ਹੀ ਵਜਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। (2) ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਤੁਰ੍ਹੀ (ਚੇਤਾਵਨੀ) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਇਤ 13 ਵਿੱਚ, ਨਗਰੀ ਦਾ “ਸਿਰਫ” ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਢਹਿ ਗਿਆ; “ਸਿਰਫ” ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਦਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ (“ਬਾਕੀ”) ਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸੀ। (3) ਦਰਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੇ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਇਤ 12 ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਆਇਤ 13 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਮਸੀਹ ਦੀ ਆਮਦ ਦੇ ਵੇਲੇ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਆਖਰੀ ਵਿਨਾਸ਼ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਲੋਕ ਜੋ ਇਹੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਇਤ 13 ਆਇਤ 12 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕ੍ਰਮ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸੁਭਾਵਕ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਫਿਰ ਵੀ, ਆਇਤ 12 ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੀ ਉੱਠਣਾ ਅਤੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣਾ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੀ ਆਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ “ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਲਈ” ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਇਤ ਦੀ ਅੰਸ਼ਕ ਪੂਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:23)। ਅੰਤਮ ਪੂਰਤੀ ਉਦੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਰੀਰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਨਾਸਵਾਨ ਸਰੀਰ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਬੇਪਤ ਸਰੀਰ ਪਰਤਾਪਵਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣਗੇ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:42-44, 52, 53)।

ਆਇਤ 13. ਓਸੇ ਘੜੀ ਵੱਡਾ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਨਗਰੀ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਢਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਓਸ ਭੁਚਾਲ ਨਾਲ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਆਦਮੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਅਧਿਆਇ 6 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਭੁਚਾਲ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ (6:12 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਇੱਕ ਭੁਚਾਲ ਜੋ ਅਧਿਆਇ 11 ਵਿੱਚ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਸ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ ਤੁਰ੍ਹੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਹੈ: ਮਹਾਨ ਨਗਰੀ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਭਾਗ ਦਾ

ਨਾਸ ਅਤੇ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਉਲੇਖ ਸਿਰਫ ਆਇਤ 13 ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮਾਊਨਸ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ "[ਸ਼ਹਿਰ] ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਮਰਥ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।"⁵⁴ ਜਿਮ ਮੈਕਗੁਗੈਨ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ . . . ਦੱਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ . . . ਇਹ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ"⁵⁵ (ਵੇਖੋ ਅਧਿਆਇ 18)।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਅੰਕੜੇ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਸਿਰਫ ਇਸੇ ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਅੰਕੜੇ "ਸੱਤ" ਅਤੇ "ਹਜ਼ਾਰ" ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਚੇਤਾਵਨੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੱਤਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੋਵੇਗਾ (ਆਇਤਾਂ 14, 15)। ਫਿਰ ਤੇਬਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸੰਖਿਆ "ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ," ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਸਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦਾ ਲਗਭਗ ਦੱਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਏਲੀਯਾਹ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਅਲ ਦੇ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਨਹੀਂ ਟੇਕੇ ਸਨ (1 ਰਾਜਿਆਂ 19:18); ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 11 ਵਿਚਲੇ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ 1 ਰਾਜਿਆਂ 19 ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਰੂਪ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਜਿੰਦਾ ਬਚੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਿਆਵਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਡਹਿਲ ਗਏ ਅਤੇ ਸੁਰਗ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਅਧਿਆਇ 9 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ "ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਦੀ ਸੈਨਾ" ਨੇ "ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ" ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਰੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਤੇਬਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ" (9:18, 20; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਕੀ ਅਧਿਆਇ 11 ਦੇ ਭੁਚਾਲ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿੱਟਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ? ਕੀ ਬਚੇ ਹੋਇਆਂ ਨੇ ਤੇਬਾ ਕੀਤੀ? ਕੀ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਲਈ ਬਦਲ ਗਏ?

9:20, 21 ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਘਬਰਾ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾ ਦੇਣਾ ਬਚੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੱਚੀ ਤੇਬਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, 13:3 ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਓਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਇਹ ਕਥਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਇੰਝ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ 11:13 ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਤੇਬਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਰਾਜੇ ਨਬੂਕਦਨੱਸਰ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਯਹੋਵਾਹ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾ ਦੇਵੇ (ਦਾਨੀਏਲ 2:47; 3:28; 4:1-37), ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਨਬੂਕਦਨੱਸਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਕੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਧਿਆਇ 11 ਵਿੱਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ "ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ" ਤੇ ਮਨ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ

ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੈ (2:9; 7:4-8 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਸ਼ਾਇਦ ਜਿਮ ਮੈਕਗਰੈਨ ਸਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਅਧਿਆਇ 11 ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਇਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, “ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇ ਸਨ – ਉਹ ਸਿਰਫ ਡਰ ਗਏ ਸਨ।”⁵⁶

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਵੀ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਸਮੇਤ, ਆਇਤ 13 ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਤੇਬਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ *ਇੰਦੇ ਹਨ* (ਵੇਖੋ ਯਹੋਸ਼ੂਆ 7:6, 19; ਯਸਾਯਾਹ 42:12; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 13:16; 1 ਪਤਰਸ 2:12; ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 14:7; 15:4; 16:9)। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਆਸ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ *ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਚਿਤਾਉਣੀਆਂ* ਦੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ ਪਰ *ਕੁਝ ਲੋਕ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣਗੇ*। ਭਾਵੇਂ ਆਇਤ 13 ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਤਜਰਬਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਧਰਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਦਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੱਤਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਦਾ ਫੂਕਿਆ ਜਾਣਾ (11:14-18)

¹⁴ਦੂਜਾ ਅਫਸੋਸ ਬੀਤ ਗਿਆ। ਵੇਖੋ, ਤੀਜਾ ਅਫਸੋਸ ਝਬਦੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ¹⁵ਫੇਰ ਸੱਤਵੇਂ ਦੂਤ ਨੇ ਤੁਰ੍ਹੀ ਵਜਾਈ, ਤਾਂ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਅਵਾਜ਼ ਇਹ ਆਖਦਿਆਂ ਆਈ,— ਜਗਤ ਦਾ ਰਾਜ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਮਸੀਹ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਜੁੱਗੇ ਜੁੱਗ ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ। ¹⁶ਓਹ ਚੱਵੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਆਪੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ ਮੂੰਹ ਦੇ ਭਾਰ ਡਿੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ,— ¹⁷ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ, ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ, ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਹੈਸੀ, ਅਸੀਂ ਤੇਰਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਤੈਂ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਸਮਰੱਥਾ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ, ¹⁸ਕੈਮਾਂ ਕ੍ਰੋਧਵਾਨ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਕ੍ਰੋਧ ਆਣ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾ ਆ ਪਹੁੰਚਾ ਭਈ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਆਉਂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਾਤ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ, ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਭੈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਛੋਟੇ ਕੀ ਵੱਡੇ ਨੂੰ ਫਲ ਦੇਵੇਂ, ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰੋ ਜੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀਆਂ ਛੇ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ, ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਵੱਜ ਗਈਆਂ। ਚੌਥੀ ਤੁਰ੍ਹੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ “ਇੱਕ ਉਕਾਬ ਨੂੰ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਉੱਡਦੇ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਭਈ ਹਾਇ ਹਾਇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ! ਓਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੂਤਾਂ ਦੀ ਤੁਰ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਜੇ ਤੁਰ੍ਹੀ ਵਜਾਉਣੀ ਹੈ!” (8:13)। ਪੰਜਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਦੇ ਧਮਾਕੇ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ “ਪੀੜਾਂ” ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ: ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਵਿਚੋਂ ਸਲਾ ਦੀਆਂ ਟਿੱਡੀਆਂ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਦੂਸਰੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ: “ਇੱਕ ਅਫਸੋਸ ਬੀਤ ਗਿਆ। ਵੇਖੋ, ਇਹ ਦੇ

ਮਗਰੋਂ ਅਜੇ ਦੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੋਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ!" (9:12)। ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਛੇਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ: ਚਾਰ ਸਵਰਗਦੂਤਾਂ ਦਾ "ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਦੇ ਘੋੜ ਸਵਾਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਣਾ।"

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਸੈਨਾ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਪਾਠਕ ਸੱਤਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਦੇ ਲਈ – ਤੀਸਰੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰਾਲ ਸੀ, ਪਰ ਆਖਰੀ ਤੁਰ੍ਹੀ ਭੁਲਾਈ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਵਰਗਦੂਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸੌਂ . . . ਭਈ ਹੋਰ ਚਿਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ! ਸਗੋਂ ਸੱਤਵੇਂ ਦੂਤ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਜਾਂ ਉਹ ਤੁਰ੍ਹੀ ਵਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਭੇਤ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ" (10:6, 7)। ਲਗਭਗ ਦੇ ਅਧਿਆਇਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੱਤਵਾਂ ਸਵਰਗਦੂਤ ਹਾਲੇ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਤੁਰ੍ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਆਖਰਕਾਰ, ਅਧਿਆਇ 11 ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਆਸ – ਪਾਸ, ਆਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ: "ਦੂਜਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਬੀਤ ਗਿਆ। ਵੇਖੋ ਤੀਜਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਝਬਦੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ" (ਆਇਤ 14)। ਫਿਰ, ਆਖਰਕਾਰ, "ਫੇਰ ਸੱਤਵੇਂ ਦੂਤ ਨੇ ਤੁਰ੍ਹੀ ਵਜਾਈ, . . ." (ਆਇਤ 15)।

ਹੁਣ ਤਕ, ਤੁਰ੍ਹੀ ਦਾ ਹਰ ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਣ ਪਹਿਲੇ ਨਾਲੋਂ ਭਿਆਨਕ ਸੀ: ਲਹੂ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਗੜੇ (8:7), ਪਾਣੀ ਲਹੂ ਬਣ ਗਿਆ (8:8, 9), ਪਾਣੀ ਕੋੜਾ ਹੋ ਗਿਆ (8:10, 11), ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਅਨੁੱਗੀ ਹੋ ਗਈ (8:12), ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟਿੱਡੀਆਂ (9:1-11), ਨਰਕ ਦੀ ਇੱਕ ਸੈਨਾ (9:13-19)। ਆਖਰੀ ਤੁਰ੍ਹੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਿਹੜੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਬਿਪਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰੇਗੀ? "ਅਫ਼ਸੋਸ" ਦੀਆਂ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਵਿਚਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਨਵਾਂ "ਅਫ਼ਸੋਸ" ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ ਸੀ। ਸੱਤਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ "ਦੁਖਦਾਇਕ" ਤੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ: ਆਇਤ 18 ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੱਤਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰੈਸਟ ਦੇ ਸੱਤ ਕਟੋਰੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ (ਅਧਿਆਇ 15; 16)। ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਤੀਸਰਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਖਦਾਇਕ ਹੈ "ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਰਜੇਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"⁵⁷

ਫਿਰ ਵੀ, ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11:14-18 ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਛੇਵਾਂ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਕਸਦ ਸੀ: ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਮਕਸਦ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣੇ ਰਹੇ। ਅਧਿਆਇ 10 ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਵਰਗਦੂਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੌਂ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੱਤਵਾਂ ਸਵਰਗਦੂਤ ਤੁਰ੍ਹੀ ਫੂਕੇਗਾ, ਤਾਂ "ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਭੇਤ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ" (10:6, 7)। ਸ਼ਬਦ "ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਭੇਤ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਯਿਸੂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ" (10:7 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ "ਨਿਸਤਾਰੇ ਦੇ ਦਿਨ" (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:30) ਤਕ ਸੰਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਬਚਾਏ ਹੋਏ ਉਸ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਲਈ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11:15-19 ਵਿਚਲਾ ਹਿੱਸਾ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ

ਬਚਾਏ ਹੋਇਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਝਲਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ 11:15-19 ਸਿਰਫ਼ ਰੋਮੀ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਸ਼ਾ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਢੁਕਵੀਂ ਬੈਠਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਜੇ ਹੈ ਜੋ ਸੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਪਰ ਇਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਆਵੇਗਾ (ਆਇਤ 17), ਨਿਸ਼ਚਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਰਣਨ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਆਇਤ 17 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਅੰਤ ਵੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਅਤੇ ਫਿਰ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਵਾਪਸ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। “ਅੰਤਿਮ ਗੱਲਾਂ” ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਆਇ 12 ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਰਤਾਂਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਇਤ 14. ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇੱਕ ਬਲਵਾਨ ਸਵਰਗਦੂਤ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਣਿਆ, **ਦੂਜਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਬੀਤ ਗਿਆ। ਵੇਖੋ, ਤੀਜਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਝਬਦੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ! ਦੂਜਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਛੇਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਦੇ ਵਜਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭੇਜੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਉਹ ਤੁਰ੍ਹੀ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਆਖਰੀ ਅਤੇ ਸਧਾਰਣ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੀ। ਹਾਲੇ ਸੱਤ ਕਟੋਰੇ ਆਉਣੇ ਹਨ (ਅਧਿਆਇ 15; 16), ਪਰ ਕਟੋਰਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਤੇ ਨਹੀਂ, ਸਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਰਿਲ ਸੀ. ਟੈਨੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, “ਸੁਧਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦਣਾ ਨਾਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਤੇਬਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਦਾ-ਸਦਾ ਦੇ ਲਈ ਪਾਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ . . . ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।”⁵⁸ ਟੈਨੀ ਨੇ ਜਲ ਪਰਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸੰਸਾਰ, ਸਦੇਮ ਅਤੇ ਅਮੂਰਾਹ, ਬਾਬੁਲ ਅਤੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਜੋ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ।**

ਤੀਜਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਸੱਤਵੀਂ ਤੁਰ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਸੱਤਵੇਂ ਸਵਰਗਦੂਤ ਨੇ ਤੁਰ੍ਹੀ ਵਜਾਈ, ਤਾਂ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਭੇਤਾ” “ਸੰਪੂਰਨ” ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ (10:7)। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੇਬਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹਮੇਸ਼ਾ-ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇ ਲਈ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਤੇਬਾ ਕਰਨਾ – ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ? ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਧੀਰਜ ਸਦੀਪਕ ਕਾਲ ਤਕ ਠਹਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਬਿੰਦੂ ਤੇ, ਉਹ ਤੈਅ ਕਰ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਹੋਰ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਬੇਕਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਵਿਲਕੋਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਇਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਜੋ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੇਬਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਠੋਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।”⁵⁹ “ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਦਿਨ ਚੋਰ ਵਾਂਗੂ ਆਵੇਗਾ ਜਿਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਕਾਸ਼ ਸਰਨਾਟੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਮੂਲ ਵਸਤਾਂ ਵੱਡੇ ਤਾਉ ਨਾਲ ਤਪ ਕੇ ਢਲ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਾਗਰੀਆਂ ਸਣੇ ਜੋ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਲ ਬਲ ਜਾਵੇਗੀ” (2 ਪਤਰਸ 3:10)।

ਆਇਤ 15. ਡਬਲਿਯੂ. ਬੀ. ਵੇਸਟ ਨੇ ਆਇਤ 15 ਨੂੰ “ਸੰਪੂਰਣ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੀ

ਮੁੱਖ ਆਇਤਾ⁶⁰ ਮੰਨਿਆ: ਫੇਰ ਸੱਤਵੇਂ ਦੂਤ ਨੇ ਤੁਰੀ ਵਜਾਈ, ਤਾਂ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਅਵਾਜ਼ ਇਹ ਆਖਦਿਆਂ ਆਈ,— ਜਗਤ ਦਾ ਰਾਜ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਮਸੀਹ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਜੁੱਗੇ ਜੁੱਗ ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ। ਯੂਹੰਨਾ ਸਿੰਘਾਸਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਾਰ ਉੱਚੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਚਾਰ ਜੰਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ (4:6-9) ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੂਰਣ ਸਵਰਗੀ ਕੋਰਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (5:11, 12; 7:9, 10)। ਇਹ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਕਿਸ ਦੀਆਂ ਸਨ ਇਹ ਉੱਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

ਆਇਤ 15 ਵਿੱਚ ਇੱਕਵਚਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: **ਜਗਤ ਦਾ ਰਾਜ**। KJV ਵਿੱਚ ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ “ਰਾਜਾਂ,” ਪਰ ਖਰੜੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇੱਕ ਵਚਨ “ਰਾਜ” ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਵਾਕ **ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ** ਵਿੱਚ, ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ “ਰਾਜ” ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਆਕਰਣ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ “ਪ੍ਰਭੂ” (“ਸੁਆਮੀ,” “ਸ਼ਾਸਕ”) ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਿਤਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। **ਉਹ ਦੇ ਮਸੀਹ ਦਾ**, ਜਾਂ “ਮਸਹ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ,” ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਮੈਸੀਆਨਿਕ (ਮਸੀਹ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ) ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਜ਼ਬੂਰਾਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 2:2) ਜੋ ਮਸੀਹ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਾਕ **ਉਹ ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ** ਵਿੱਚ ਕੀ “ਉਹ” ਪਿਤਾ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ ਦਾ? ਕੁਝ ਲੋਕ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:24-28 ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਪੂਰੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਉਹ” ਦਾ ਅਰਥ ਪਿਤਾ ਹੈ – ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸੰਯੁਕਤ ਤੌਰ ਤੇ “ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ” ਅਤੇ “ਉਸ ਦੇ ਮਸੀਹ” ਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਂਝੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰੋਬਰਟ ਮਾਊਨਸ ਨੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ “ਇੱਕਵਚਨ . . . ਇਸ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।”⁶¹ ਜੀ. ਆਰ. ਬੈਸਲੀ - ਮੌਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਇਹ ਪਿਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੁੱਤਰ, “ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਅਟੱਟ ਏਕਤਾ ਹੈ।”⁶²

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈਆਂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਅਧਿਆਇ 13)। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਜ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸੀ: ਉਹ ਸੀ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਰੋਹੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਬਗਾਵਤ ਦਾ 11:18 ਵਿੱਚ ਜ਼ਬੂਰਾਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 2:1-5 ਵਿਚੋਂ ਉਧਾਰ ਲਏ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਲੇਖ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ: “ਹਾਕਮ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਤਾ ਪਕਾਉਂਦੇ ਹਨ . . . ।”

ਬੇਸ਼ੱਕ, “ਕਈ ਵੱਖੇ ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਦੇ ਇਤਹਾਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ, ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸ੍ਰੋਤ ਹੈ।”⁶³ ਸ਼ਤਾਨ, “ਇਸ ਜਗਤ ਦਾ ਸਰਦਾਰ” (ਯੂਹੰਨਾ 12:31)। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਇਤ 15 ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਆਸ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਾਰੇ ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ **ਜੁੱਗੇ ਜੁੱਗ** ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ।

ਆਇਤ 16. ਜਿੱਤ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ

ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ, **ਓਹ ਚੱਵੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਆਪੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ ਮੂੰਹ ਦੇ ਭਾਰ ਡਿੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਕੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ** (ਵੇਖੋ 4:4 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ)। ਅਧਿਆਇ 4 ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਚਣਹਾਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਸੀ (4:10, 11); ਅਧਿਆਇ 5 ਦੇ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਸੀ (5:8-10); ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ (11:17, 18)। ਆਇਤ 17 ਅਤੇ 18 ਵਿਚਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਸਤਤ ਦਾ ਗੀਤ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਲਈ “ਇੱਕ ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ”⁶⁴

ਆਇਤ 17. ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਰਬਉੱਚ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ: **ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ, ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ, ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਹੈਸੀ, ਅਸੀਂ ਤੇਰਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਸਮਰੱਥਾ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ** (ਵੇਖੋ 19:6, 15, 16)। ਅਧਿਆਇ 1 ਵਿੱਚ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ “ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਹੈਸੀ *ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ* (1:4; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਅਧਿਆਇ 4 ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਜੀਉਂਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕੀਤੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੱਸਿਆ “ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ, ਜਿਹੜਾ ਹੈਸੀ ਅਤੇ ਹੈ *ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ*” (4:8; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਪਰ, 11:17 ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਸ਼ਬਦ “ਜਿਹੜਾ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ” ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। KJV ਵਿੱਚ “ਤੂੰ ਜੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ”, ਪਰ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਸ ਵਾਕ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਾਕ ਉਪਲੱਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਦਰਸ਼ਣ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ **ਪ੍ਰਭੂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ**।

ਸ਼ਾਇਦ ਦੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤ 15 ਅਤੇ 17 ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ, ਇਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਮਸੀਹੀ ਯੁੱਗ ਦਾ ਅੰਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਆਇਤ 17 ਵਿੱਚ ਕਿਰਿਆ *ἐβασίλευσας* (*ਏਬਾਸਿਲਯੂਸਿਸ*, ਜੋ *βασίλευω*, *ਬੇਸਿਲਯੂ* ਤੋਂ ਹੈ) ਭੂਤਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਇੱਕ ਬੇਹਤਰ ਅਨੁਵਾਦ “ਰਾਜ ਕੀਤਾ” (KJV) ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਕੂਚ 15:18; 1 ਇਤਹਾਸ 29:11; ਜਬੂਰਾਂ ਦੀ ਪੇਥੀ 10:16; 29:10)। ਅਧਿਆਇ 4 ਅਤੇ 5 ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ *ਹੁਣ ਵੀ* ਰਾਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ, ਆਇਤਾਂ 15 ਅਤੇ 17 ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਰਾਜ ਇਸ ਵਰਤਮਾਨ ਯੁੱਗ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ਼ਬਦ “ਰਾਜ” ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ “ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨਾ, ਰਾਜ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਕਰਨੀ।” ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਰਾਜ ਸਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਸੀਹੀ

ਰਾਜ ਜਿਸ ਦਾ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਨਬੀਆਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ “ਰਾਜ . . . ਸਾਂਝੀ ਹਾਂ” (1:9)।

ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹਾ ਦਾ ਰਾਜ “ਨੇੜੇ” ਸੀ (ਮੱਤੀ 3:2; 4:17)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਰਾਜ “ਸਮਰੱਥ ਦੇ ਨਾਲ” ਆਵੇਗਾ (ਮਰਕੁਸ 9:1)। ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਈ “ਸ਼ਕਤੀ” ਜਦੋਂ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਪੰਤੇਕੁਸਤ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1:8; 2:1-4)। ਆਤਮਾ ਦਾ ਆਉਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:33-36; ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:20-28)। ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਅੱਜ ਰਾਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦਾ ਰਾਜ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਮਸੀਹ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਲਈ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਰ, ਬਾਈਬਲ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਹੁਣ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੀ. ਆਰ. ਬੈਸਲੀ-ਮੌਰੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ “ਰਾਜ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਸੀਹ ਆਪਣੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ।”⁶⁵ ਜੈਰਜ ਲਾਡ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਕਿ “ਯਿਸੂ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਯਿਸੂ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਮਸੀਹਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:34-36; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 1:3; ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 3:21)।”⁶⁶ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2 ਅਧਿਆਇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਏ ਗਏ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਗਏ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:13)।

ਜੇਕਰ ਆਇਤਾਂ 15 ਅਤੇ 17 ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਮਸੀਹੀ ਯੁੱਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸਿਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹ ਦਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਕੀ ਸਿਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ? ਉਹ ਸਿਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਨਿਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਇਹ ਸਿਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣਗੇ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 14:11)। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੜਾਈ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਜਿੱਤ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸੀ। ਕਲੀਸੀਆ ਜੇਤੂ ਹੋ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਪਤਾਨ ਅਨੰਤਕਾਲ ਦੇ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਝੰਡਾ ਨਾ ਗੱਡ ਲਵੇ।⁶⁷ ਟੀ. ਐੱਫ਼. ਗਲਾਸਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ,

ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ, “ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਰੋਲਾ ਹੈ”; ਸਾਡਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇੰਨਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਜੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਚਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ

ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਪੱਕਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਇਹੋ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਤ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।⁶⁸

ਆਇਤ 18. ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚੌਥੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੇ:

ਕੋਮਾਂ ਕ੍ਰੋਧਵਾਨ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਕ੍ਰੋਧ ਆਣ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾ ਆ ਪਹੁੰਚਾ
ਭਈ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਆਉਂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਅਰਥਾਤ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ, ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ,
ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਭੈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਛੋਟੇ ਕੀ ਵੱਡੇ ਨੂੰ ਫਲ ਦੇਵੇ, ਅਤੇ
ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰੇ ਜੋ ਧਰਤੀ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਆਇਤ ਜ਼ਬੂਰ 2 ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:
ਕੋਮਾਂ ਕ੍ਰੋਧਵਾਨ ਹੋਈਆਂ। ਜ਼ਬੂਰ 2 ਨੂੰ “ਸ਼ਾਹੀ ਜ਼ਬੂਰ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਨਵੇਂ ਰਾਜੇ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਬੂਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੋਮਾਂ ਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਰਾਜੇ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਉਲਝਣ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਯਹੂਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜ਼ਬੂਰ 2 ਵਿੱਚ ਮਸੀਹ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਭਾਵ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮੁਕਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬੂਰ 2 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਬੂਰ 2 ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਰੋਮੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਲੀਬ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 4:25-28), ਪਰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਗੁੱਸੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੋਮਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ, ਵਾਰਨ ਵਿਅਰਸਬੀ ਨੇ ਇੱਕ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ: “ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕੋਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?” ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ,

ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਭਲਾ ਅਤੇ ਦਯਾਵਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 14:15-17; 17:24-31), ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦਯਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਹੋਵੇ . . . ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?⁶⁹

ਜ਼ਬੂਰ 2 ਵੀ ਉਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ:

ਕੋਮਾਂ ਕਾਹਨੂੰ ਡੰਡ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਮਤਾਂ ਵਿਅਰਥ ਸੋਚਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ?
ਯਹੋਵਾਹ ਅਰ ਉਹ ਦੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਰਤੀ ਦੇ ਰਾਜੇ ਉੱਠ ਖੜੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹਾਕਮ ਆਪੇ
ਵਿੱਚ ਮਤਾ ਪਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ਭਈ ਆਓ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਆਂ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਛੱਡੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਆਪਣੇ ਉਦਾਲਿਓ ਲਾਹ ਸੁੱਟੀਏ (ਜ਼ਬੂਰਾਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 2:1-3)।

“ਕੋਮਾਂ ਕਾਹਨੂੰ ਡੰਡ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ?” ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਹੈ “ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ . . . । ਕਿਸ਼ੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ, ਕੋਮਾਂ ਸਾਰੀ ਸਖਤੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ . . . ।”⁷⁰ ਕੋਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ 13, 17 ਅਤੇ 19 ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਕੋਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਆਣ ਪਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਿਨ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਮਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਆਇਤ 18 ਵਿਚਲੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਗੁੱਸਾ” (ὀργή, *ਓਰਜੀਜ਼ਾਓ*) ਅਤੇ “ਕ੍ਰੋਧ” (ὀργή, *ਓਰਜ*) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇੱਕੋ ਸ਼ਬਦ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਆਪਣੇ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੱਖੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸਜ਼ਾ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰੇਗੀ (ਵੇਖੋ ਗਲਾਤੀਆਂ 6:7)। ਆਇਤ 18 ਦੇ ਆਖਰੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ “ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰੇਗਾ ਜੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।” ਕ੍ਰੋਧੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਜਾਣਨਗੇ। ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 14:10; 16:19; ਅਤੇ 19:15. ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾ ਆ ਪਹੁੰਚਾ ਭਈ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਆਉਂ ਹੋਵੇ। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਸਮਾਂ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ *καίρος* (*ਕੇਰੋਸ*), ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ “ਢੁੱਕਵੇਂ ਸਮੇਂ” ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਉੱਤੋਂ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਿਆਂ ਦਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਮੰਨਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਟੈਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,

ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਹੋਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜਾਂ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਨਸਾਨ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚਲੀ ਜੰਗਲੀ ਬੂਟੀ ਵਾਂਗ ਬੇਮੁਹਾਰੇ ਵੱਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਧਰਮੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਰਹੇਗੀ . . . ।

. . . ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਬੇਇਨਸਾਫੀਆਂ ਦੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।⁷¹

ਅਧਿਆਇ 20 ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦਾ “ਸਮਾਂ” ਡਰਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਸ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰੇ ਜੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *διαφθείρω* (*ਡਾਇਫਥੀਰੋ*), ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਨਾਸ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, “ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਮਿਟਾ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਬੁਝਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ‘ਬਦਤਰ, ਜਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ’ (ਥਾਇਰ) ਨੂੰ ਬਦਲ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੀੜਾ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਲੂਕਾ 12:33), ਜਿਵੇਂ ਟੰਟੇ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:5)।”⁷² ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ

ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ *ਵਿਗਾੜ* ਦਿੱਤਾ ਹੈ – ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਗੰਦਗੀ, ਕੁਫ਼ਰ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਰਹਿਤ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੇ ਰੋਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਸਿਖਰ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਅੱਜ ਵੀ “ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦਿਮਾਗਾਂ” ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:5; KJV) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਆਂ ਦਾ ਦਿਨ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ “ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਬਰਾਬਰ” ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਰੋਮਾਂਚਕ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਇਨਾਮ ਦੇਵੇਗਾ। ਚੌਢੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭਨਾਂ ਛੋਟਿਆਂ ਵੱਡਿਆਂ, ਧਨੀਆਂ, ਗਰੀਬਾਂ, ਆਜ਼ਾਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਅਥਵਾ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਉੱਤੇ ਅਥਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉੱਪਰ ਦਾਗ ਦੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 13:16; 19:5; 20:12)।

ਆਇਤ 18 ਵਿੱਚ ਇਨਾਮ ਪਾਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਜਦਕਿ ਸਾਰੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਸੰਤ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਲਈ “ਵੱਖਰੇ ਕੀਤੇ” ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਮਸੀਹੀ ਨਬੀ ਜਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਦਕਿ, ਸ਼ਬਦਾਂ “ਦਾਸਾਂ,” “ਨਬੀਆਂ,” “ਸੰਤਾਂ,” ਅਤੇ “ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਭੈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ,” “ਕੀ ਛੋਟੇ ਕੀ ਵੱਡੇ” ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੰਜ ਜਾਂ ਛੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਮੂਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ – ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਣ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਸਮਝੇ ਜਾਣ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਖੇਲ੍ਹੀ ਗਈ (11:19)

¹⁹ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਜਿਹੜੀ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਹੈ ਖੇਲ੍ਹੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਹੈਕਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੇ ਨੇਮ ਦਾ ਸੰਦੂਕ ਦਿੱਸ ਪਿਆ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਲਿਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬੱਦਲ ਦੀਆਂ ਗਰਜਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਗੜੇ ਪਏ।

ਆਇਤ 19. ਅਧਿਆਇ 11 ਦਾ ਦਿਲਾਸਾ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਇਤ 19 ਵਿੱਚ, ਆਇਤ 17 ਅਤੇ 18 ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਗੀਤ ਚੁੱਪੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ, ਉੱਥੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਈਸ਼ੁਰੀ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦਰਸ਼ਣ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ:⁷³ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸਵਰਗੀ ਹੈਕਲ ਖੇਲ੍ਹੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੇਮ ਦਾ ਸੰਦੂਕ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਆਇ 11 ਵਿੱਚ, ਧਰਤੀ ਉੱਤਲੀ ਹੈਕਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਮਾਪਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਵਰਗ ਵਿਚਲੀ ਹੈਕਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 1, 2 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ *ਸਵਰਗ ਵਿਚਲੀ* ਹੈਕਲ ਦਾ

ਉਲੇਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (3:12; 7:15; 14:15, 17; 15:5, 6)।

ਇਹ ਦਰਸਣ ਨਿਸ਼ਚਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਯਹੂਦੀ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨੂੰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋਣ ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ: **ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਜਿਹੜੀ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਹੈ ਖੋਲ੍ਹੀ ਗਈ।** ਅੱਤ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਸੀ (21:3)।

ਜਦੋਂ ਯਿਸੂ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਮਰ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਹੈਕਲ ਦਾ ਪਰਦਾ ਪਾਟ ਗਿਆ (ਮੱਤੀ 27:51), ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (ਵੇਖੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:19-22)। ਉਹ ਜੋ ਯਿਸੂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅੱਤ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹੀ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣਗੇ। ਸਵਰਗ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਕਰਸ਼ਣ ਸੈਨੇ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਚਮਕਦਾਰ ਨਦੀਆਂ, ਜਾਂ ਅਨੇਕੇ ਦਰਖਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਜ਼ੂਰੀ ਹੈ। ਆਖਰ ਵਿੱਚ, “ਵੇਖ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਡੇਰਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ [ਹੋਵੇਗਾ] ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਓਹਨਾਂ ਨਾਲ ਡੇਰਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਓਹ ਉਸ ਦੀ ਪਰਜਾ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪ ਓਹਨਾਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੋ ਕੇ ਓਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇਗਾ” (21:3)।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਖੋਲ੍ਹੀ ਗਈ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ **ਉਹ ਦੇ ਨੇਮ ਦਾ ਸੰਦੂਕ** ਵੇਖਿਆ। ਕੂਚ 25:10-22 ਸਾਨੂੰ ਨੇਮ ਦੇ ਸੰਦੂਕ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਸੰਦੂਕ ਸੀ ਜੋ ਸੈਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਢਾਈ ਹੱਥ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਡੇਢ ਹੱਥ ਅਤੇ ਉੱਚਾਈ ਡੇਢ ਹੱਥ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੱਥ ਲਗਭਗ 18 ਇੰਚ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸੰਦੂਕ ਦਾ ਮਾਪ ਲਗਭਗ ਪੈਂਛੇ ਚਾਰ ਫੁੱਟ ਬਾਏ ਸਵਾ ਦੇ ਫੁੱਟ ਬਾਏ ਸਵਾ ਦੇ ਫੁੱਟ ਸੀ। ਸੰਦੂਕ ਦਾ ਢੱਕਣ ਜਿਸ ਨੂੰ “ਪਰਾਸਚਿਤ ਦਾ ਸਰਪੇਸ਼” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੋ ਕਰੂਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (4:8 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ) ਜੋ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕੀਤੇ ਹੋਏ, ਪਰਾਸਚਿਤ ਦੇ ਸਰਪੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਦੂਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਮੂਸਾ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, “ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਮਿਲਾਂਗਾ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪਰਾਸਚਿਤ ਦੇ ਸਰਪੇਸ਼ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦੋਹਾਂ ਕਰੂਬੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਸਾਖੀ ਦੇ ਸੰਦੂਕ ਦੇ ਉੱਤੇ ਹਨ ਮੈਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂਗਾ . . . ” (ਕੂਚ 25:22)। ਯਹੂਦੀ ਮਨ ਦੇ ਲਈ, ਸੰਦੂਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅਤੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਸਮਾਨਅਰਥੀ ਹੈ।

ਸੰਦੂਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਵਸਤੂਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਕੁੱਜਾ ਅਤੇ ਹਾਰੂਨ ਦੀ ਛਿਟੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਰਾਂ ਫੁੱਟ ਨਿੱਕਲੀਆਂ ਸਨ (ਕੂਚ 16:32-34; ਗਿਣਤੀ 17:10; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9:4) ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ, ਸੰਦੂਕ ਵਿੱਚ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੱਟੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦਸ ਹੁਕਮ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 10:3-5)। ਇਹ ਹੁਕਮ ਉਸ ਨੇਮ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਸਨ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਨਿਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 5:2-22), ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਬਦ “ਨੇਮ ਦਾ ਸੰਦੂਕ” ਹੈ (ਵੇਖੋ ਗਿਣਤੀ 10:33; 14:44; ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 10:8; 31:9, 25, 26)। ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਲਈ “ਨੇਮ” ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਸ਼ਬਦ ਸੀ। ਇਹ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ। ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ

ਵਿਚਕਾਰ ਨੇਮ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ ਉੱਤੇ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ।

“ਨੇਮ” ਸ਼ਬਦ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਨੇਮ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਆਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, “ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਦਾ ਦਾ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹਾਂਗਾ . . . ” (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 32:40, RSV)। ਹੁਣ ਇਹ ਕੀਮਤੀ ਸ਼ਬਦ ਫਿਰ ਤੋਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।⁷⁴

ਇਸ ਦੇ ਇਤਹਾਸ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ, ਨੇਮ ਦਾ ਸੰਦੂਕ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਦੇ ਅੱਗੋ-ਅੱਗੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਯਹੋਸ਼ੁਆ 4:9, 10; 6:1-20)। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਤ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ (ਕੂਚ 26:33, 34) ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੈਕਲ ਵਿੱਚ (1 ਰਾਜਿਆਂ 8:6)। ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਰ (ਪਰਾਸਚਿਤ ਦਾ ਦਿਨ) ਇੱਕੋ ਮਨੁੱਖ (ਮਹਾਂ ਜਾਜਕ) ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਰਦੇ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਕੇ ਅੱਤ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਲਈ ਅਤੇ ਪਰਜਾ ਦੇ ਲਈ ਪਰਾਸਚਿਤ ਕਰੇ (ਲੇਵੀਆਂ 16:11-17; ਵੇਖੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9:7)। ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਸੰਦੂਕ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲੇ।

ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੇਰਵਾ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਮੂਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਦੂਕ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਯਹੂਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੈਕਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਲੁਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ 586 ਈ.ਪੂ. ਵਿੱਚ ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੈਕਲ ਅਤੇ ਯਹੂਸਲਮ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਦੂਕ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ (2 ਰਾਜਿਆਂ 25:9)। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਿਸਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਹੈਕਲ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੇ ਸੰਦੂਕ ਵੀ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ (1 ਰਾਜਿਆਂ 14:25, 26)। ਭੌਤਿਕ ਸੰਦੂਕ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ ਇਹ ਗੱਲ ਮਹੱਤਵਹੀਣ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11 ਅਧਿਆਇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਰੂਪ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਹੈ – ਅਤੇ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹੈਕਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਝਲਕ ਹੀ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ 15:5 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖੁਲ੍ਹੇਗਾ। ਆਇਤ 19 ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਪਰਾਕ੍ਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: **ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਲਿਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਬੱਦਲ ਦੀਆਂ ਗਰਜ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਭੁਚਾਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਗੜੇ ਪਏ।** ਇਹ ਸਭ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਪਰਗਟ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨੇਮਬੱਧ ਪਿਆਰ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਧਰਮੀ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ (ਅਧਿਆਇ 11)

ਮੈਰਿਲ ਸੀ. ਟੈਨੀ ਨੇ ਅਧਿਆਇ 11 ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ “ਅਨੰਤ ਰਾਜ”⁷⁵ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਆਇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਗੱਲਾਂ ਲਈਆਂ: (1) ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, (2) ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ (3) ਰਾਜ ਦਾ ਸਥਾਈਪਣ।

ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਧਿਆਇ 11 ਤੇ ਪਾਠ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਵੇਗਾ ਤੁਸੀਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ “ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ”: (1) ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 3, 4); (2) ਜਦੋਂ ਉਹ ਜੇਤੂ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 3-5); (3) ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 6-10); (4) ਜੇਕਰ ਉਹ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ (ਆਇਤਾਂ 11-13)।

“ਜਿੱਤ” ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: (1) ਪਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ – ਭਾਵੇਂ ਗਵਾਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਨ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ (ਆਇਤਾਂ 3-6); (2) ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ – ਭਾਵੇਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (ਆਇਤ 7); (3) ਅਪਮਾਨ ਵਿੱਚ – ਭਾਵੇਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 8-10); (4) ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਜਿੱਤ (ਆਇਤਾਂ 11-13)। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਤ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ (ਜਿਸ ਨੂੰ “ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਹੀ ਪਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਚਾਲੇ ਹਾਰ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ *ਉਹੀ ਕਰੀਏ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਾਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ*, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੇਤੂ ਹਾਂ।

ਸਵਰਗੀ ਮਾਪ (11:1, 2)

ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਾਪਣ ਦੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਅਤੇ ਜਗਵੇਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ” (ਆਇਤ 1)। ਆਉ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ:

1. ਸੰਪੂਰਣ ਹੈਕਲ। ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11:1, 2 ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਅਧਿਆਇ 2 ਅਤੇ 3 ਵਿੱਚ ਸੱਤਾਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ-ਬਾਹਰੋਂ ਜਾਂਚਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਪਰਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਸਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਲੀਸੀਆ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਈਸ਼ਵਰੀ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

2. ਜਗਵੇਦੀ। ਜਗਵੇਦੀ ਹੈਕਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬੰਦਗੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ – ਅਤੇ ਇਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਡੀ ਬੰਦਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਇੱਕ ਜਾਜਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ “ਆਤਮਕ ਬਲੀਦਾਨ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਲਈ” ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ (1 ਪਤਰਸ 2:5)। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਪੱਤ੍ਰੀ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਹ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸਤਤ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਲਾਂ ਦਾ ਫਲ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਦੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ

ਅੱਗੇ ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਕਰੀਏ” (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 13:15)।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ, “ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ” ਇਹੋ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਵਰਗੀ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 7:21)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਤਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਈ ਓਹ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ ਭਗਤੀ ਕਰਨ” (ਯੂਹੰਨਾ 4:24)। “ਆਤਮਾ ਨਾਲ” ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ (ਵੇਖੋ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:3); “ਸਚਿਆਈ” ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ (ਯੂਹੰਨਾ 17:17)। ਸਾਡੇ ਮਨ ਠੀਕ ਹੋਏ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੰਦਗੀ ਇੱਕ ਮੂਲ ਹੈ; ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਇਹ ਸਾਡੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:16, 17)। ਬੰਦਗੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਹ ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ “ਮਸੀਹੀਆਂ” ਦੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਦਲਾਵ ਆਏ ਹਨ: ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਵੀਨਤਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ “ਸਮੂਹਾਂ” ਦੀ ਉੱਨਤੀ, ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚੋਂ ਧੂਪ ਧੁਖਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ¹⁶ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਤਕਾਲੀ ਬਦਲਾਵ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਨੂੰ ਕਦੀ ਕਦੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਵਿੱਚ ਮਨਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ। ਬੰਦਗੀ ਵਰਗੇ ਬਦਲਾਵ ਕਰਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸੰਗਤੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਸੀਹੀ ਇਕੱਠੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਬੰਦਗੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਤਭੇਦ ਖਿਤਿਜ ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਾਡਿਆਂ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

3. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਉਪਾਸਕ। ਵਾਕ “ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਉੱਥੇ ਭਜਨ ਕਰਦੇ ਹਨ” ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਮਾਪ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿਜੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੰਤਿਮ ਦਿਨ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਖਲੋਵਾਂਗੇ, ਪਰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਖਲੋਵਾਂਗੇ। “ਸੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਆਪੇ ਆਪਣਾ ਲੇਖਾ ਦੇਣਾ ਹੈ” (ਰੋਮੀਆਂ 14:12)।

ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਮਾਪਿਆ ਗਿਆ (11:1, 2)

ਮਾਪੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਵਿਚਲੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ, ਲੋਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੁਲੇਟਪ੍ਰੂਫ ਬੇਲਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆਤਮਕ ਪੈਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਪੇਸ ਸੂਟ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ, ਜਦੋਂ ਓਕਲਾਹੋਮਾ ਖੇਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ,

ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਵਿਆਂ ਦੇ ਖੰਭਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉੱਤੇ ਗੱਡ ਕੇ ਉੱਥੋਂ ਭੀੜ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆ, ਆਪਣੇ ਖੰਬੇ ਗੱਡੇ ਅਤੇ ਫਿਰ – ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਰਾਇਫਲ ਲੈ ਕੇ – ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ, “ਇਹ ਮੇਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੋ!” ਇਸੇ ਕਾਰਨ, ਹੈਕਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੈਵੀ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਉਪਾਸਕ ਮੇਰੇ ਹਨ – ਅਤੇ ਤੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਾ ਦੇਵੀਂ!” ਮਾਪਣ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਣ ਦੇ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਬਰਕਤ ਦੇਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ “ਮਾਪਿਆ ਜਾਣਾ” ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਜਾਂਚ (11:2)

ਜੇਕਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵਚਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਖੁਦ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਪੌਲਸ ਨੇ ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਭੇਜ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰ ਮਨੁੱਖ “ਆਪਣੇ ਆਪ” ਨੂੰ ਪਰਖੇ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:28)। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਰਸੂਲ ਨੇ ਵੀ ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, “ਆਪਣਾ ਪਰਤਾਵਾ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਿਹਚਾ ਵਿੱਚ ਹੋ ਯਾ ਨਹੀਂ।” ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਜੋੜਿਆ “ਅਥਵਾ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਜੇ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਪਰਵਾਨ ਨਾ ਹੋ!” (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13:5)।

ਜੇਕਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਮਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਨੂੰ ਮਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਅਤੇ ਸਰਵਜਨਕ ਬੰਦਗੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਮਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਈਮਾਨਦਾਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰੀਖਿਆਵਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸਿੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਕਤੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:8, 9)। ਪਰ, ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬੇਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਪੇ ਜਾਣ ਦੇ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕੀ ਅਸੀਂ ਵਚਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਾਂ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਨਾਲ ਈਮਾਨਦਾਰ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨਿਯਮਿਤ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ, ਸਵੈ-ਜਾਂਚ ਦੇ ਲਈ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ

ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ: “ਅਤੇ ਤੂੰ ਉਸ ਕੱਖ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਤੇਰੇ ਭਾਈ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈਂ ਪਰ ਉਸ ਸ਼ਤੀਰ ਦੀ ਵੱਲ ਜੇ ਤੇਰੀ ਆਪਣੀ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਹੈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ?” (ਮੱਤੀ 7:3)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਵੈ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਮਰੀਕਨ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਲੀਅਮ ਜੇਮਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਛੇ ਲੋਕ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੂਸਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਅਤੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਹ ਹੈ।”⁷⁷ ਚੁਨੌਤੀ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਹੈ: (1) ਆਓ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ, ਨਾ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਚਨ ਦੇ ਸੀਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੇ ਦੁਆਰਾ—ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ, ਜਿਵੇਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਾਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ (ਯਾਕੂਬ 1:21-25)। (3) ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰਗਾਂ ਨੂੰ ਖੋਜਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਓ ਅਸੀਂ “ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕਰਤਾ” ਬਣੀਏ, ਨਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।”

ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ (11:3-14)

11:3-14 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਪਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: “ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ” (“ਉਤਾਹਾਂ ਆ ਜਾਓ . . .”) ਅਤੇ “ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਮਹਿਮਾ।” ਚਾਰਲਸ ਰੇਰੀ ਨੇ ਇਸ ਭਾਗ ਨੂੰ “ਦੋ ਗਵਾਹ” ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵੰਡਿਆ: (1) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ (ਆਇਤ 3); (2) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੱਛਣ (ਆਇਤਾਂ 4-6); (3) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ (ਆਇਤਾਂ 7-10); (4) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ (ਆਇਤਾਂ 11-14)।⁷⁸ ਅਲਬਰਟ ਬਾਲਡਿੰਗਰ ਨੇ ਸੰਪੂਰਣ ਅਧਿਆਇ 11 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਠ “ਜਿੱਤ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ” ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਕਵਰ ਕੀਤਾ। ਇੱਥੇ ਉਸ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਹੈ: (1) ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਵਾਜ਼ (ਆਇਤਾਂ 1, 2); (2) ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਅਵਾਜ਼ (ਆਇਤਾਂ 3-10); (3) ਇੱਕ ਜੇਤੂ ਅਵਾਜ਼ (ਆਇਤਾਂ 11-14)।⁷⁹

ਗਵਾਹੀ (11:3-13)

ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ, ਇੱਥੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਤੱਥ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਿਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪਰਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

1. *ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੁਹਾਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੇਗਾ।* ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ “ਗਵਾਹੀ” ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਈਸ਼ੁਰੀ ਮਿਸ਼ਨ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: “ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਹੋਵਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਰਾਂ।”

2. *ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ।* ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ

ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਗੇ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰਨ।

3. *ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੰਭਾਲੇਗਾ।* ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜਾਣੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵਿੱਚ ਹੋ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਰਾਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਬੀਮਾਰੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਡੀ ਉਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ: ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ।

4. *ਲੋਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।* ਤਾਂ ਵੀ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਲਈ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ – ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਵੀ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕਰੇਗੀ” (ਲੂਕਾ 10:19)। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ – ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ “ਜ਼ਖਮੀ” ਨਹੀਂ ਸਨ।

5. *ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਆਖਰਕਾਰ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਵੇਗਾ।* ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪੱਕੇ ਰਹੋ, ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪਣੀ ਰਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਨੂੰ ਅਨੰਤ ਜੀਵਨ ਦੀ ਬਰਕਤ ਦੇਵੇਗਾ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਗਵਾਹ (11:3-13)

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਵਚਨ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦੇ ਲਈ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ “ਗਵਾਹੀ” ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਰਸੂਲਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1:8) – ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਚਸਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1:22) – ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਵਚਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਉਸ ਦਾ “ਮੁਢਲਾ ਗਿਆਨ” ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਰਕਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਵੀ “ਮੁਢਲਾ ਗਿਆਨ” ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪਾਏ ਹੋਏ ਇੱਕ ਨਬੀ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਦੁੱਖ ਭਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 28:19, 20)।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਓਨੇ ਹੀ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਰਾਧਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ (ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 11:1, 2), ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਬੈਠ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੇਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉੱਥੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੰਡਣ। (ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ 11:2 ਅਤੇ

11:8.) ਉਹ ਲੂਣ ਜੋ ਕਦੀ ਵੀ ਲੂਣਦਾਨੀ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਮਸੀਹੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਆਚਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਦੀ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

. . . ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਜਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਗਵਾਹ ਦਾ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਜਿੰਨਾ ਹਨੇਰਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਬਣਨ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਹਨ: ਦੀਪਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਮਸੀਹ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਚਮਕਦੀ ਹੈ।⁸⁰

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ – ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਨੰਦ ਹੈ।

ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ (11:7)

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ “ਐਂਟੀਕ੍ਰਾਇਸਟ” ਵੱਡੇ “A” ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਭਿਆਨਕ ਦਰਿੰਦਾ ਅਧਿਆਇ 11 ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਮਸ ਈਫਰਡ ਨੇ ਲਿਖਿਆ,

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਇਸ ਮੂਲਲਿਖਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਦਾ ਕੋਈ ਉਲੇਖ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ . . . ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ . . . ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਕੋਈ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਲੇਖਕ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਯੂਹੰਨਾ ਪੂਰੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ! ਉਹ ਸਥਾਨਾਂ ਜਿੱਥੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀਆਂ ਪੱਤ੍ਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਤੁਲਨਾ 1 ਯੂਹੰਨਾ 2:22)। ਕਿਉਂਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਇਸ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੇ ਤਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੇ।⁸¹

ਕਿਉਂਕਿ ਜਲਦ ਹੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸ਼ਬਦ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੁਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪਰੀਖਿਆ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਮਨੱਖਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ। ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ”

ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਹਨ: 1 ਯੂਹੰਨਾ 2:18, 22; 4:3; 2 ਯੂਹੰਨਾ 7. ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰਤੱਵ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸੁਪਰ-ਮਨੁੱਖ – ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਐਂਟੀ-ਕ੍ਰਾਇਸਟ (ਇੱਕ ਵੱਡੇ “A” ਦੇ ਨਾਲ) – ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਥੋੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਜ਼ਾਰਸਾਲਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਸ਼ਟ ਦੇ ਸੱਤਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਹਾਨ ਮਾਨਸਿਕ ਕੈਸ਼ਲ ਅਤੇ ਆਕਰਸ਼ਿਕ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਅਕੱਥ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਜ਼ਾਰਸਾਲਵਾਦੀ ਲੇਖਕ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਹੁਣ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਤਾਨੀ “ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।”⁸² ਇਸ ਅਸਧਾਰਣ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ – ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਅਵਤਾਰ – ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ, ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਰਹਿਤ ਤੱਥ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਝੂਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਕ ਕਾਲਪਿਤ ਕਲਾ, ਯਹੂਦੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਬਾਈਬਲ ਵਿਚਲੇ ਕੁਝ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਕਲਪਨਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2 ਦਾ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੁਪਤ ਹਵਾਲਾ “ਕੁਧਰਮ ਦਾ ਪੁਰਖ” ਹੈ। KJV ਵਿੱਚ “ਅਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦਾ ਪੁਰਖ” ਕਿਉਂਕਿ “ਪਾਪ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਉਲਟ” ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 3:4), ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਫਰਕ ਹੈ।

ਪੌਲੁਸ ਦਾ “ਕੁਧਰਮ ਦਾ ਪੁਰਖ” (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:3-10)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ,

ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਨਾ ਭਰਮਾਵੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਮ ਤਿਆਗ ਨਾ ਹੋ ਲਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਕੁਧਰਮ ਦਾ ਪੁਰਖ ਅਰਥਾਤ ਵਿਨਾਸ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਪਰਗਟ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜਾ ਦੇਵ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਯਾ ਪੂਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਚਿਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਐਥੋਂ ਤੀਕ ਜੋ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਹੈਕਲ ਵਿੱਚ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:3, 4)!

ਨਾ ਹੀ ਸਮਾਂ ਨਾ ਹੀ ਸਥਾਨ ਇਸ “ਬੇਹੱਦ ਅਸਪੱਸ਼ਟ” ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਗੇ,⁸³ “ਜੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਹੈ।”⁸⁴ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਈਆਂ ਸਨ (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:5)। ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਸ਼ਾਇਦ ਥੱਸਲੁਨੀਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉੱਨਾ ਉਲਝਣ ਭਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹੈ। ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ “ਵਿਨਾਸ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਛਾਨਣ ਦੇ ਲਈ ਅਣਗਿਣਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ – ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮਸੀਹੀ ਧਰਮ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਰੋਧੀ ਦੀ

ਪਛਾਣ ਵਿੱਚ। ਜੇਕਰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ “ਕੁਧਰਮ ਦਾ ਪੁਰਖ” ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਪ੍ਰੋਟੋਸਟੈਂਟਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਪੇਪ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:3 ਵਿੱਚ “ਵਿਨਾਸ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ” ਦੇ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਝੋ ਕਿ 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2 ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਦੈਵੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੌਲੁਸ ਦਾ “ਵਿਨਾਸ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ” ਸਮਰਾਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਸਮਰਾਟ, ਜਾਂ ਰੋਮੀ ਸਮਰਾਟ ਜਾਂ ਸਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਰੋਮੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਏਕਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਦੈਵੀ ਇਤਹਾਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਸੀ: ਰੋਮੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਲਈ। ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਲਈ ਦੈਵੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਸੂਲ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੋਮੰਡ ਕਲਸੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “. . . ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ [ਪੌਲੁਸ] ਨੇ ‘ਕੁਧਰਮ ਦੇ ਪੁਰਖ’ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਹੋਵੇ, ਦੈਵੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਫੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ ਵਿਚਾਲੇ ਵੱਡੀ ਲੜਾਈ।”⁸⁵ ਜੇਕਰ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦੈਵੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਰੂਪ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਸੀਹੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪੌਲੁਸ ਦਾ “ਕੁਧਰਮ ਦਾ ਪੁਰਖ” ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਯੂਹੰਨਾ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਵਚਨ ਸਨ ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਦੇਸ਼ੀ ਸਨ (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:18, 22), ਜਦਕਿ ਪੌਲੁਸ ਦਾ “ਕੁਧਰਮ ਦਾ ਪੁਰਖ” ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ – ਜੇਕਰ ਰਸੂਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ – ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:3, 4)। ਹਾਰਵੇ ਬਲੇਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਪੌਲੁਸ ਦੇ ‘ਵਿਨਾਸ ਦਾ ਪੁੱਤ੍ਰ’ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ।⁸⁶

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੌਲੁਸ ਦਾ “ਕੁਧਰਮੀ” ਅੱਜ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਧਾਰਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲਦਾ ਹੈ: ਜਦੋਂ ਪੌਲੁਸ ਨੇ 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ ਦੀ ਪੱਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਾਠਕ ਉਸ ਦੇ “ਕੁਧਰਮ ਦਾ ਪੁਰਖ” ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:5, 7)। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ – ਵਰਤਮਾਨ ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਦੀਆਂ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ – ਜਦੋਂ ਰਸੂਲ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਯਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2 ਵਿੱਚ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ, ਰੌਲਿਨ ਵਾਕਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ “ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ . . . ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।”⁸⁷ “ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਉਲੇਖ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ,” ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2

ਦੇ “ਕੁਧਰਮ ਦਾ ਪੁਰਖ” ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ “ਦਰਿੰਦੇ” ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਹੋਵੇ – ਜੇਕਰ 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੋਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਰਾਟ “ਆਦਮੀ” ਸੀ। ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2 ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੱਟੜ ਹੋ ਸਕਣ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:18, 22; 4:3; 2 ਯੂਹੰਨਾ 7)। ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ 1 ਯੂਹੰਨਾ ਅਤੇ 2 ਯੂਹੰਨਾ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “[ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪਾਏ ਹੋਏ] ਲੇਖਕ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਮਿਲ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।”⁸⁸ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦੁਬਾਰਾ ਸਾਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਓ ਅਸੀਂ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀਏ:

ਯੂਹੰਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ: “ਹੇ ਬਾਲਕੇ, ਇਹ ਅੰਤ ਦਾ ਸਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸਾਂ ਸੁਣਿਆ ਭਈ ਮਸੀਹ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਸੇ ਹੁਣ ਵੀ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਾਹਲੇ ਉੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਭਈ ਇਹ ਅੰਤ ਦਾ ਸਮਾ ਹੈ” (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:18)। “ਅੰਤ ਦੇ ਸਮਾ” ਦਾ ਅਰਥ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰੀ ਆਮਦ ਜਲਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪਾਏ ਹੋਏ ਲੇਖਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਸੀਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ἀντίχριστος (ਅੰਟੀਕ੍ਰਿਸਟੋਸ, “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ”) 1 ਯੂਹੰਨਾ 2:18 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਸੰਬੰਧ ਸੂਚਕ ἀντί (ਅੰਟੀ, “ਉਲਟਾ”) ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ Χριστός (ਕ੍ਰਿਸਟੋਸ, “ਮਸਹ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ”)। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ “ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ” ਜਾਂ ‘ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ’ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ, ਦੇਵਾਂ ਦਾ ਸੰਯੋਗ, ‘ਉਹ ਜੋ ਮਸੀਹ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਦਾ, ਮਸੀਹ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।’⁸⁹ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀਆਂ ਪੱਤ੍ਰੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਮਸੀਹ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ” ਜੋ ਵੀ ਅਫਵਾਹਾਂ ਹਨ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝੂਠਿਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਠੀਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਇੱਕ ਮਸੀਹੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉੱਠੇਗਾ,” ਪਰ ਇਹ ਕਿ “ਸੇ ਹੁਣ ਵੀ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਾਹਲੇ ਉੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ” (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:18, ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਕੌਣ ਸਨ: “ਝੂਠਾ ਕੌਣ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਈ ਉਹ ਮਸੀਹ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਉਹੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ” (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:22; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਮੁਢਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧੜੇ ਨੂੰ “ਨੋਸਟੀਸਿਜ਼ਮ” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਝੂਠੀਆਂ ਡਾਕਟ੍ਰਿਨਾਂ (ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ) ਦੇ ਨਾਲ, ਨੋਸਟਿਸ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ “ਕਿ

ਯਿਸੂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਮ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਵਾਂਗ ਜੰਮਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਮ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਈਸ਼ੁਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ 'ਮਸੀਹ' ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਲੀਬ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ 'ਮਸੀਹ' ਈਸ਼ੁਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਯਿਸੂ ਨਹੀਂ।⁹⁰ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਝੂਠੇ ਗੁਰੂ (ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ) "ਕਿ ਯਿਸੂ ਹੀ ਮਸੀਹ ਹੈ।" ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਯੋਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਆਰਟੀਕਲ ("ਦਾ") ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ: ਕੋਈ ਵੀ ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਯਿਸੂ ਹੀ ਮਸੀਹ ਹੈ" ਉਹ "ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ" ਹੈ।

ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੱਤ੍ਰੀ ਅਧਿਆਇ 4 ਵਿੱਚ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ "ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ" ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ: "ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਆਤਮਾ ਜਿਹੜਾ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹੋ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾ ਉਹ ਆਤਮਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸਾਂ ਸੁਣਿਆ ਭਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਭੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ" (ਆਇਤ 3)। ਰਸੂਲ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ "ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ" ਦੇ ਆਉਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਤਾਨੀ ਆਤਮਾ *ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ* ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ-ਸਾਲ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਦੂਸਰੀ ਪੱਤ੍ਰੀ ਵਿੱਚ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਝੂਠੇ ਸਿਖਿਅਕਾਂ ਨੇ "ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ: "ਕਿਉਂ ਜੇ *ਝਾਲ* ਛਲੀਏ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿੱਕਲ ਆਏ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਆਉਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। *ਇਹੋਛਲੇਡਾ* ਅਤੇ *ਮਸੀਹ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ* ਹੈ" (2 ਯੂਹੰਨਾ 7; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਯੂਹੰਨਾ ਦੀਆਂ ਪੱਤ੍ਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਹੋਣ ਦਾ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਅਨੇਖਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ "ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ" ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

"ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ" ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਸਧਾਰਣ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ, "ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ 'ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ' ਦੇ ਬਾਰੇ (ਛੋਟੇ 'a' ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ), ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ 'ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ' (ਇੱਕ ਵੱਡੇ 'A' ਦੇ ਨਾਲ) ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ।" ਇਸ ਤਰਕ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀਆਂ ਪੱਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ "ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ" ਦੇ ਸਿਰਫ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਇਸ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਸਰੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਥੋੜਾ ਪਹਿਲੇ ਆਵੇਗਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ "ਦਰਿੰਦਾ" (ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 11:7)। ਦੂਸਰੀ ਅਤੇ ਤੀਸਰੀ ਸਦੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਪ੍ਰੈਰਿਤ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਅਇਰਨੀਅਸ (c. ਈ. ਵੀ. ਪੂ. 185) ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਸ਼ਬਦ "ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ" ਨੂੰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 13 ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਜੌਰਜ ਮਿਲੀਗਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ "ਇਨ੍ਹਾਂ

ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਡੋਟੇ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।⁹¹ ਪਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਅਤੀਤ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜੋ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

“ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਸਪਸ਼ੱਟੀਕਰਣ ਵੇਖ ਕੇ, ਕੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 11 ਦੇ “ਦਰਿੰਦੇ” ਨੂੰ “ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੈ? ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਿੰਦੇ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਮਸੀਹ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਿੰਦਾ ਮਸੀਹੀ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਪੰਥ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅਧਿਆਇ 13 ਵਿੱਚ ਵੇਖਾਂਗੇ, ਦਰਿੰਦਾ ਰੋਮੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ – ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਤਾਨ ਨਿਰੰਤਰ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਨੇ 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2 ਵਿੱਚਲੇ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਕਲੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1 ਯੂਹੰਨਾ ਅਤੇ 2 ਯੂਹੰਨਾ ਪੱਤ੍ਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਹੜਪਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਖਰਕਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿਚਲੇ “ਦਰਿੰਦੇ” ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤੇ ਇਸ ਸਭ ਨੂੰ ਥੋਪ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ “ਈਜੀਜੈਸਿਕ” ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਟਿੱਪਣੀ: ਇਹ ਇੱਕ ਮੂਲਲਿਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹਣਾ ਹੈ ਜੋ ਪੜ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਖਾਵੇ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦਾ, ਜਾਂ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਖਰੀ ਤੁਰੀ (11:15-18)

ਮਸੀਹੀ ਇਸ ਪਲ ਦੇ ਲਈ ਅਚਰਜ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਦੋਂ “ਤੁਰੀ ਫੂਕੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੁਰਦੇ ਅਵਿਨਾਸੀ ਹੋ ਕੇ ਜੀ ਉੱਠਣਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਦੇ ਹੋਰ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ” (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:52)। ਪੱਥਰ ਜੋ ਇੱਕ ਮਸੀਹੀ ਦੀ ਕਬਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, “ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿਚ।”

ਬਾਈਬਲ ਵਿਚਲੀ “ਆਖਰੀ ਤੁਰੀ” ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ:

ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਰੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਪਣੇ ਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ ਅਰ ਓਹ ਚੋਹਾਂ ਕੁੰਟਾਂ ਤੋਂ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਉਸ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਐਸ ਸਿਰੇ ਤੀਕਰ ਉਹ ਦੇ ਚੁਣਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰਨਗੇ। (ਮੱਤੀ 24:31; ਵੇਖੋ 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 4:14-17)।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਆਪਣੇ ਬਲਵੰਤ ਦੂਤਾਂ ਸਣੇ ਭੜਕਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਅਕਾਸ਼ੋਂ ਪਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਦੀ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਦੇਵੇਗਾ (2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:7, 8)।

ਵਿੰਸਟਨ ਚਰਚਿਲ ਦੇ ਜਨਾਜ਼ੇ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਬਿਗੁਲ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਟੇਪਾਂ ਵਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਨੇਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਥਾਗਤ ਸੀ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ

ਚਰਚਿਲ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾਇਆ ਗਿਆ – ਜੋ ਕਿ ਜਾਗ ਉੱਠਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਲਈ ਹੈ। ਤਾਂ ਇਹ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਚਰਚਿਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸੀ।

ਇਹ ਸੱਤਾਂ ਤੁਰੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਕਦੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕ ਜਾਣਨ ਕਿ “ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਦੀ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।”⁹² ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਨ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹਿਣਗੇ, ਤਾਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਇਨਾਮ (11:18)

ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਦਿਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉਸ ਸਭ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦੇਵੇਗਾ?

ਅਨੰਦ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਕਰੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡਾ ਫਲ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੈ . . . (ਮੱਤੀ 5:12)।

. . . ਹਰੇਕ ਆਪੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪੇ ਆਪਣਾ ਫਲ ਪਾਵੇਗਾ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:8)।

. . . ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਫਲ ਮਿਲੇਗਾ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:24)।

. . . ਉਹ [ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ] ਆਪਣਿਆਂ ਤਾਲਿਬਾਂ ਦਾ ਫਲ-ਦਾਤਾ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:6)।

ਚੈਕਸ ਰਹੋ . . . ਸਗੋਂ ਪੂਰਾ ਫਲ ਪਰਾਪਤ ਕਰੋ (2 ਯੂਹੰਨਾ 8)।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਮਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਜਿਵੇਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, – ਜਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਅੱਖੀਂ ਨਾ ਵੇਖੀਆਂ, ਨਾ ਕੰਨੀਂ ਸੁਣੀਆਂ, ਨਾ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ, – (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:9)। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਅਚੰਭੇ ਅਤੇ ਆਸ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਮੁੱਢਲੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਬਚਾਵੇਗਾ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਮਿਲੇ ਹਾਡਵਿਨ, *ਦ ਓਵਰਕਮਰਸ: ਸਰਮਨਜ਼ ਆਨ ਰੇਵੋਲੂਸ਼ਨ* (ਆਰਲਿੰਗਟੋਨ, ਟੈਕਸਾਸ: ਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ, ਮਿਤੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ), 105. ²ਲੀਓਨ ਮੌਰਿਸ, *ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ, ਸੋਧਿਆ ਸੰਸਕਰਣ, ਦ ਟਿੰਡਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਸੋਧ. ਲੀਓਨ ਮੌਰਿਸ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1987), 140. ³ਬਰੂਸ ਐਮ. ਮੇਟਜ਼ਰ, *ਬ੍ਰਿਕਿੰਗ ਦ ਕੋਡ: ਅੰਡਰਸਟੈਂਡਿੰਗ ਦ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ* (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਅਬਿੰਗਡਨ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1993), 68. ⁴ਆਰਟਿਨ ਕਿੰਡਲ, *ਦ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ ਆਫ ਸੇਂਟ ਜੌਨ, ਦ ਮੋਡਟ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਸੰਪਾਦਕ ਜੇਮਸ ਮੇਫਟ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਹਾਰਪਰ ਐਂਡ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1940), 174. ⁵ਐੱਚ. ਐੱਲ. ਐਲੀਸਨ, *1 ਪੀਟਰ-ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ*, ਸਕਰਿਪਚਰ ਯੂਨੀਅਨ ਬਾਈਬਲ ਸਟੱਡੀ ਬੁਕਸ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1969), 64. ⁶ਜੀ. ਬੀ. ਕੋਅਰਡ, *ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ ਆਫ ਸੇਂਟ ਜੋਨ ਦ ਡਿਵਾਇਨ*, ਹਾਰਪਰਜ਼ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼, ਸੰਪਾਦਕ ਹੈਨਰੀ ਚੈਡਵਿਕ (ਲੰਡਨ: ਐਡਮ ਐਂਡ ਚਾਰਲਸ ਬਲੈਕ, 1966), 131. ⁷ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ (ਉਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ)। ⁸ਜੇ. ਡਬਲਿਯੂ. ਰੋਬਰਟਜ਼, *ਦ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ ਟੂ ਜੋਨ (ਦ ਐਪੋਕਲਿਪਸ)*, ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਵਰਡ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾਦਕ ਇਵਰਟ ਫਰਗੂਸਨ (ਐਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਾਸ: ਸਵੀਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1947), 11. ⁹ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 88. ¹⁰ਰੋਬਰਟ ਐੱਚ, ਮਾਊਸ, *ਦ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ*, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਸੰਪਾਦਕ ਐਫ. ਐਫ. ਬਰੂਸ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1977) 218.

¹¹ਅਲਫ੍ਰੇਡ ਪਲਮਰ, *ਦ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ ਆਫ ਜੋਨ ਦ ਡਿਵਾਇਨ*, ਦ ਪੁਲਪਿਟ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾਦਕ ਐੱਚ. ਡੀ. ਐਮ. ਸਪੈਨਸ ਐਂਡ ਜੇਮੇਡ ਐੱਸ. ਐਕਸਲ, ਜਿਲਦ 22 (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1950), 288 (ਉਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ)। ¹²ਜਿਮ ਮੈਕਗੁਗੈਨ, *ਦ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ*, ਲੁਕਿੰਗ ਇੰਟੂ ਦ ਬਾਈਬਲ ਸੀਰੀਜ਼ (ਲਿਊਬੱਕ, ਟੈਕਸਾਸ: ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਿਬਲੀਕਲ ਰਿਸੋਰਸਜ਼, 1976), 155 (ਉਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ)। ¹³ਕਿਡਲ, 180. ¹⁴ਵਿਲੀਅਮ ਹੈਂਡਰਿਕਸਨ, *ਮੇਰ ਦੇਨ ਕੰਕਰਸ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁੱਕ ਹਾਊਸ, 1954), 153. ਸਫਾ 154-55, ਹੈਂਡਰਿਕਸਨ ਨੇ ਸਿੱਟੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਲਈ ਛੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤੇ। ¹⁵ਜੀ. ਆਰ. ਬੈਸਲੀ ਮਰੇ, *ਦ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ*, ਦ ਨਿਊ ਸੈਂਚੂਰੀ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾਦਕ ਮੈਥਿਊ ਬਲੈਕ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1974), 182. ਵੇਖੋ ਮੌਰਿਸ, 142; ਯੂਜੀਨ ਐੱਚ. ਪੀਟਰਸਨ, *ਰਿਵਰਸਡ ਥੰਡਰ* (ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ: ਹਾਰਪਰ ਕੋਲਿਨਜ਼ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1988), 111; ਵਿਲੀਅਮ ਬਾਰਕਲੇ, *ਦ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ ਟੂ ਜੋਨ*, ਜਿਲਦ 2, ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਸੰਸਕਰਣ, ਦ ਡੈਲੀ ਬਾਈਬਲ ਸੀਰੀਜ਼ (ਫਿਲਦਲਫੀਏ: ਵੇਸਟਮਿੰਸਟਰ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1976), 68. ¹⁶ਕੋਅਰਡ, 130. ¹⁷ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ। ¹⁸ਏਲਫ੍ਰੇਡ ਇਕੋਲਸ, *ਰੈਵਨ ਯੂ ਹਰਡ? ਦਿਆਰਸ ਏ ਵਾਰ ਗੋਇੰਗ ਆਨ! ਅਨਲੋਕਿੰਗ ਦ ਕੋਰ ਟੂ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ* (ਫੋਰਟ ਵਰਥ, ਟੈਕਸਾਸ: ਸਵੀਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ, 1995), 182. ¹⁹ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 181. ²⁰ਜੇਮੇਡ ਫਾਰਸ 5.1.1-6.10.1.

²¹ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ (ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ) ਅਲੰਕਾਰਿਕ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀਆਂ ਅਸੰਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਮੈਕਗੁਗੈਨ “ਅਪੇਨਡਿਕਸ: ਦ ਕ੍ਰਾਨਾਲੋਜੀ ਆਫ ਮਿਲੇਨੀਅਮ ਵਿਊ,” ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, 347-54. ²²ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 156. ²³ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ (ਉਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ)। ²⁴ਕਿਡਲ, 189. ²⁵ਹੈਂਡਰਿਕਸਨ, 154. ²⁶ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ, ਵੇਖੋ ਹੋਮਰ ਹੈਲੀ, *ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁੱਕ ਹਾਊਸ, 1979), 251; ਮੌਰਿਸ, 146-47; ਕੋਅਰਡ, 132. ²⁷ਕਿਡਲ, 194. ²⁸ਰੋਬਰਟਸਨ, 162. ²⁹ਮੌਰਿਸ, 144. ³⁰ਵੇਖੋ ਡੇਵਿਡ ਰੋਪਰ, “ਹੂ ਸੇਜ਼ ਆਈ ਐਮ ਟੂਅ ਓਲਡ?” *ਟਰੱਥ ਫਾਰ ਟੂਡੇ* 14 (ਸਤੰਬਰ 1993): 28-35.

³¹ਕੋਅਰਡ, 137. ³²ਵੇਖੋ ਡੇਵਿਡ ਰੋਪਰ, “ਦ ਸੀਕਰੇਟ ਆਫ ਆਨਸਰਡ ਪ੍ਰੋਅਰਸ,” *ਟਰੱਥ ਫਾਰ ਟੂਡੇ* 14 (ਸਤੰਬਰ 1993): 37-42, 50. ³³ਵੇਖੋ ਫਿਲ ਸੈਡਰਜ਼, “ਡਾਸ ਐਨੀਵਨ ਹੈਵ ਮਿਰਾਕੁਲਸ ਗਿਫਟਸ ਟੂਡੇ?” *ਟਰੱਥ ਫਾਰ ਟੂਡੇ* 15 (ਅਪ੍ਰੈਲ 1995): 48-50; ਓਵਨ ਓਲਬਰਿਟ, “ਮਿਰਾਕੁਲਸ ਐਂਡ ਦ ਹੌਲੀ ਸਪਿਰਟ,” *ਟਰੱਥ ਫਾਰ ਟੂਡੇ* 19 (ਜਨਵਰੀ 1999): 31-36. ³⁴ਮੌਰਿਸ, 143. ³⁵ਮਾਊਸਨ, 223. ³⁶ਕਿਡਲ, 193. ³⁷ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ। ³⁸ਡਬਲਿਯੂ. ਬੀ. ਵੇਸਟ, ਜੂਨੀਅਰ ਦੀ *ਬਰੂ ਫਸਟ-ਸੈਂਚੂਰੀ ਗਲਾਸਿਜ਼ ਪੁਸਤਕ*, ਸੰਪਾਦਕ ਬੋਬ ਪ੍ਰੀਚਰਡ (ਨੈਸ਼ਵਿਲ: ਗੋਸਪਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੰਪਨੀ, 1997) ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ। ³⁹ਮੌਰਿਸ, 145. ⁴⁰ਮਾਈਕਲ

ਵਿਲਕੋਕ, *ਦ ਮੈਸੇਜ਼ ਆਫ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ: ਆਈ ਸੈਂ ਹੈਵਨ ਓਪਨਡ*, ਦ ਬਾਈਬਲ ਸਪੀਕਸ ਟੂਡੇ, ਸੰਪਾਦਕ ਜੌਨ ਆਰ. ਡਬਲਿਊ. ਸਟੇਟ (ਡੋਨਰਸ ਗਰੁੱਪ, ਇਲੀਨੋਇਸ: ਇੰਟਰਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1975), 106.

⁴¹ਕੇਅਰਡ, 138 (ਉਸ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦੇਣਾ); ਮਾਊਨਸ, 226. ⁴²ਮਾਰਟਿਨ ਐੱਚ. ਫਰੈਜ਼ਮੈਨ, *ਦ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ ਟੂ ਜੌਨ (ਸੈਂਟ ਲੂਇਸ, ਮਿਸੌਰੀ: ਕੋਨਕੋਰਡਿਆ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1976)*, 80-81. ⁴³ਕੇਅਰਡ, 138. ⁴⁴ਹੈਨਰੀ ਬੀ. ਸਵੀਟ, *ਦ ਐਪੋਕਲਿਪਸ ਆਫ ਜੌਨ*, ਤੀਸਰਾ ਸੰਸਕਰਣ (ਲੰਡਨ: ਮੈਕਮਿਲਨ ਕੰਪਨੀ, 1909; ਮੁੜ ਛਾਪਿਆ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1954), 138. ⁴⁵ਬਰਟਨ ਕੋਡਮੈਨ ਦੀ *ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ (ਐਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਾਸ: ਫਰਮ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1979)*, 251-52. ⁴⁶ਯੂਜੀਨ ਐੱਚ. ਪੀਟਰਸਨ, *ਦ ਮੈਸੇਜ਼: ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਵਿਖੇ ਸਾਮਾਜ ਐਂਡ ਪ੍ਰੋਵਰਬਜ਼*। ⁴⁷ਮਾਯਰ ਪਰਲਮੈਨ, *ਵਿੰਡੋਜ਼ ਇਨ ਟੂ ਦ ਫਿਊਚਰ: ਡੀਵੈਲੋਪਮੈਂਟਲ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਇਨ ਦ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ (ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ, ਮਿਸੌਰੀ: ਗੋਸਪਲ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1941)*, 96. ⁴⁸ਮਾਊਨਸ, 227. ⁴⁹ਬੋਮਸ ਐਫ. ਟੋਰੈਂਸ, *ਦ ਐਪੋਕਲਿਪਸ ਟੂਡੇ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1959)*, 70. ⁵⁰ਯੂਜੀਨ ਐੱਚ. ਪੀਟਰਸਨ, *ਰਿਵਰਸਡ ਥੰਡਰ*, 115.

⁵¹ਐਲਬਰਟ ਐੱਚ. ਬਾਲਡਿੰਜਰ, *ਪ੍ਰੀਚਿੰਗ ਫਰੋਮ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ: ਟਾਇਮਲੀ ਮੈਸੇਜ਼ ਫਾਰ ਟ੍ਰਬਲਡ ਹਾਰਟਸ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਜੌਡੇਰਵਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1960)*, 55. ⁵²ਵਿਲੀਅਮ ਕੂਲਨ ਬ੍ਰਾਯੰਟ, "ਦ ਬੇਟਲਫੀਲਡ," 1839, ਜੈਮ ਬਾਰਟਲੈੱਟ ਦੀ *ਬਾਰਟਲੈੱਟਸ ਫੈਮਿਲੀਅਰ ਕੋਟੇਸ਼ਨਜ਼, 16ਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ*, ਸੰਪਾਦਕ ਜਸਟਿਸ ਕਪਲਾਨ (ਬੋਸਟਨ: ਲਿਟਿਲ ਬ੍ਰਾਊਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, 1992), 411. ⁵³ਮਾਊਨਸ, 228. ⁵⁴ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 229. ⁵⁵ਜਿਮ ਮੈਕਗੁਗੈਨ, 163. ⁵⁶ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ। ⁵⁷ਵਿਲਕੋਕ, 107. ⁵⁸ਮੈਰਿਲ ਸੀ. ਟੈਨੀ, *ਦ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ*, ਨਵੇਂ ਨੋਮ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਬੋਕਰ ਬੁੱਕ ਹਾਊਸ, 1963), 44. ⁵⁹ਵਿਲਕੋਕ, 102. ⁶⁰ਵੈਸਟ, 85. ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਤਰਕ ਜੌਰਜ ਏਲਡਨ ਲਾਡ, *ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ ਆਫ ਜੌਨ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1972)*, 161.

⁶¹ਮਾਊਨਸ, 231. ⁶²ਬੈਸਲੀ ਮੱਚੇ, 189. ⁶³ਲਾਡ, 161. ⁶⁴ਵਾਰਨ ਡਬਲਿਊ. ਵਿਅਰਸਬੀ, *ਦ ਬਾਈਬਲ ਏਕਸਪੋਜੀਸ਼ਨ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਜਿਲਦ 2 (ਵੀਰਟਨ, ਇਲੀਨੋਇਸ: ਵਿਕਟਰ ਬੁੱਕ, 1989), 600. ⁶⁵ਬੈਸਲੀ ਮੱਚੇ, 189. ⁶⁶ਲਾਡ, 162. ⁶⁷ਇਹ ਵਾਕ ਵੈਸਟ, 85-86 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ⁶⁸ਟੀ. ਐੱਫ. ਗਲਾਸਨ, *ਦ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ ਆਫ ਜੌਨ*, ਦ ਕੈਥਰਿਜ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਨਿਊ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਬਾਈਬਲ, ਸੰਪਾਦਕ ਪੀ. ਆਰ. ਐਕਰੋਡ, ਏ. ਆਰ. ਸੀ. ਲੇਨੀ ਅਤੇ ਜੇ. ਡਬਲਿਊ. ਪੈਕਰ (ਕੈਥਰਿਜ, ਇੰਗਲੈਂਡ: ਕੈਥਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1965), 71. ⁶⁹ਵਿਅਰਸਬੀ, 600. ⁷⁰ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ. (ਉਸ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦੇਣਾ।)

⁷¹ਟੈਨੀ, 58. ⁷²ਹੈਲੀ, 263. ਹੈਲੀ ਸੀ. ਜੀ ਵਿਲਕੋ ਅਤੇ ਵਿਲੀਬਾਲਡ ਗਿਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਡਾਈਡਬੀਰਦ," *ਏ ਗ੍ਰੀਕ-ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸੀਕਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਸੋਧ ਜੋਸੇਫ ਐੱਚ. ਬਾਇਰ (ਏਡਿਨਬਰਗ, ਸਕਾਟਲੈਂਡ: ਟੀ. ਐਂਡ ਟੀ. ਕਲਾਰਕ, 1901; ਮੁੜ ਛਾਪਿਆ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਰੀਜੈਂਸੀ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ, ਮਿਤੀ ਉਪਲੱਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ), 143. ⁷³ਇਹ ਵਾਕ ਮੇਟਰਜ਼, 71 ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ⁷⁴ਅਰਲ ਐੱਫ. ਪਾਮਰ 1, 2, 3 ਜੌਨ ਐਂਡ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ, ਦ ਕਮਿਊਨੀਕੇਟਰਜ਼ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾਦਕ ਲੇਇਡ ਜੇ. ਓਗਿਲਵੀ, ਜਿਲਦ 12 (ਡਾਲਾਸ: ਵਰਡ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ, 1982), 197. ⁷⁵ਟੈਨੀ, 58-59. ⁷⁶ਵੇਖੋ ਡੇਵਿਡ ਰੋਪਰ, *ਵਾਇਸ ਕ੍ਰਾਇੰਗ ਇਨ ਦ ਵਾਇਲਡੀਨੇਸ (ਸੈਲਿਸਬਰੀ [ਐਡੀਲੈਸ], ਦੱਖਣੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ: ਰਿਟੋਰੈਸ਼ਨ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, 1979)*। ⁷⁷ਪਾਲ ਲੀ ਟਨ, *ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ 7,700 ਇਲਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨਜ਼ (ਰੈਕਵਿਲ, ਮੈਰੀਲੈਂਡ: ਐਸਿਓਰੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1979)*, 442 ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ। ⁷⁸ਚਾਰਲਸ ਕਾਲਡਵੈਲ ਰੇਰੀ, *ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ (ਸਿਕਾਰੋ: ਮੂਡੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1968)*, 72-75. ⁷⁹ਬਾਲਡਿੰਗਰ, 53-57. ⁸⁰ਬੈਸਲੀ ਮਚੈ, 181.

⁸¹ਜੇਮਸ ਐਮ. ਈਡਰਡ, *ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ ਫਾਰ ਟੂਡੇ (ਨੈਸਵਿਲ: ਅਥਿੰਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1989)*, 92. ਈਡਰਡ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਅਧਿਆਇ 13 ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਧਿਆਇ 13 ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ ਅਧਿਆਇ 11 ਦੇ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ⁸²ਮੈਕਗੁਗੈਨ, 208. ਮੈਕਗੁਗੈਨ, ਹਾਲ ਲਿੰਡਸੇ ਦੇ ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਣਾ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ⁸³ਮਿਲਰ ਬੁਰੋਜ਼, *ਐਨ ਆਊਟਲਾਇਨ ਆਫ ਬਿਬਲੀਕਲ ਥੀਓਲੋਜੀ (ਫਿਲਦਲਫੀਏ: ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਪ੍ਰੈਸ, 1946)*, 196. ⁸⁴ਰੋਮੰਡ ਸੀ. ਕਲਸੀ, *ਦ ਲੈਟਰਸ ਆਫ ਪੌਲ ਟੂ ਦ ਥੈਸਾਲੋਨੀਅਜ਼*, ਲਿਵਿੰਗ ਵਰਡ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾ. ਏਵਰਟ ਫਰਗੂਸਨ (ਐਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਾਸ: ਆਰ. ਬੀ. ਸਵੀਟ ਕੰਪਨੀ, 1968), 160. ⁸⁵ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 164. ⁸⁶ਹਾਰਵੇ ਜੇ.

ਐੱਸ ਬਲੇਨੀ, *ਹਿਬਰੂਜ਼-ਰੈਵੇਲੇਸ਼ਨ*, ਬੀਕਨ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਜਿਲਦ 10 (ਕੰਸਾਸ ਸਿਟੀ, ਮਿਸੌਰੀ: ਬੀਕਨ ਹਿਲ ਪ੍ਰੈਸ, 1967), 372.⁸⁷ ਦਾ *ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ* ਵਿੱਚ, ਸੇਧ ਜੇਮਸ ਔਰ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1960), 5:2969 ਵਿਚ ਰੌਲਿਨ ਹਾਉ ਵਾਕਰ "ਦ ਸੈਕਿੰਡ ਅਪਿਸਟਲ ਆਫ ਪੌਲ ਟੂ ਦ ਥੈਸਾਲੋਨੀਅਜ਼"⁸⁸ ਡੀ. ਆਰ. ਡੰਗਨ, *ਹਰਮੋਨਿਊਟਿਕਸ* (ਡਿਲਾਇਟ, ਅਰਕਾਨਸਾਸ: ਗੋਸਪਲ ਲਾਇਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, ਮਿਤੀ ਉਪਲੱਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ), 188.⁸⁹ ਡਬਲਿਊ. ਈ. ਵਾਇਨ, *ਦ ਐਕਸਪੈਨਡਡ ਵਾਇਨਸ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਟੋਰੀ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਆਫ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਵਰਡਸ*, ਸੰਪਾ. ਜੌਨ ਆਰ. ਕੋਹਲੈਨਬਰਗਰ III ਵਿਧ ਜੇਮਸ ਏ. ਸਵੈਨਸਨ (ਮਿਨੀਐਪੋਲਿਸ, ਮਿਨੀਸੋਟਾ: ਬੈਬਨੀ ਹਾਊਸ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1984), 54-55.⁹⁰ ਰੇਬਰਟਸੰਨਜ਼, 68.

⁹¹ ਜੌਰਜ ਮਿਲੀਗਨ, *ਸੇਂਟ ਪੌਲਜ਼ ਅਪਿਸਟਲਜ਼ ਟੂ ਦ ਥੈਸਾਲੋਨੀਅਨਜ਼* (ਲੰਡਨ: ਮੈਕਮਿਲਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, 1908), 159.⁹² ਚਰਚਿਲ ਉਦਾਹਰਣ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਜੌਨ ਰਿਸੀ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ "ਦ ਚਰਚ ਆਫ ਪ੍ਰੋਫਿਟਸ ਐਂਡ ਮਾਰਟਰਸ" ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਾਊਥਨ ਹਿਲਸ ਚਰਚ ਆਫ ਕ੍ਰਾਈਸਟ, ਅਬੀਲੀਨ, ਟੈਕਸਾਸ, ਵਿੱਚ 7 ਅਪ੍ਰੈਲ 1991 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।